

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av telelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att telelagen skall ändras. Syftet med propositionen är att främja televerksamheten till en allt friare näringsverksamhet. Företagens tillträde till telebranschen skall underlättas och regleringen av teleavgifter hävas. För främjande av konkurrensen skall stadgas om rättigheterna och skyldigheterna för sådana teleinrättningar som inte själva bygger telenät.

Tillträdet till branschen skall underlättas genom att televerksamhet för eget behov och återförsäljning av teletjänster som anskaffats hos en teleinrättning ställs utanför telelagens tillämpningsområde. Trafikministeriet skall kunna utesluta även andra teletjänster från lagens tillämpningsområde, dock inte telefon- och mobilteleverksamhet. Avsikten är att till en början flytta uppkopplad dataöverföring till övervägande del utanför lagens tillämpningsområde.

Koncessionssystemet skall göras enklare och till en del skall det avvecklas helt. Utövande av allmän televerksamhet skall bli beroende av tillstånd endast då ett företag själv bygger telenät huvudsakligen för förmedling av samtal samt då teleförbindelser upprättas i telenätet med hjälp av radioanläggningar. Koncession skall sålunda krävas endast för byggande av telefon- eller mobiltelenät samt telenät som helt eller delvis bildas med radioförbindelser. En sökande som uppfyller de lagstadgade villkoren bör alltid beviljas koncession. Avslag skall kunna överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Utövande av annan än tillståndspliktig allmän televerksamhet förutsätter enligt förslaget endast att anmälan om televerksamhet görs till trafikministeriet. Situationen förändras därmed så, att anmälan i stället för koncession krävs för byggande av fasta dataöverföringsledningar liksom även för all slags förmedling av telekommunikation som

utövas med förbindelser i telenät som byggs med stöd av koncession eller anmälan om televerksamhet.

Regleringen av teleavgifter skall bli lindrigare och televerksamheten närma sig sådana branscher i näringslivet vilka regleras av annan allmän konkurrens- och konsumentskyddslagstiftning. Trafikministeriet skall inte längre övervaka om avgifterna är skäliga och rättvisa.

Om det dock visar sig att prissättningen vid en teleinrättning i dominerande ställning på marknaden eller teleavgifternas utveckling i övrigt äventyrar utvecklingen av telekommunikationen i olika delar av landet, kan trafikministeriet vid behov meddela föreskrifter om allmänna grunder för teleavgifter. Föreskrifter meddelas även när genomförandet av EG:s lagstiftning i Finland så kräver.

En teleinrättning som har rätt att bygga telenät skall vara skyldig att överlåta anslutningar och hyra ut förbindelser i sitt nät till andra teleinrättningar som inte är berättigade att själva bygga ett nät. Lediga delar av kabelkanaler och lediga antennplatser är teleinrättningen skyldig att hyra ut även till sådana teleinrättningar som har rätt att själva bygga sitt nät. Om förslaget förverkligas minskar de miljö- och trafikproblem som kabelgrävningsarbetena förorsakar samt de men som radiomasterna förorsakar landskapsbilden.

Regleringen av teleavgifter förblir i kraft i fråga om teleavgifter mellan teleinrättningar då en teleinrättning som upprätthåller ett telenät även själv utövar sådan televerksamhet som också dess konkurrenter utövar i teleinrättningens telenät. Då bör de teleavgifter som teleinrättningen uppbär hos konkurrenterna vara rättvisa och skäliga. Trafikministeriet meddelar vid behov föreskrifter om

beräkning av kostnaderna, rättvisekravet i fråga om avgifter och prislistornas offentlighet. De föreslagna lagen avses träda i kraft senast den 1 juni 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	8
2.1 Lagstiftning och praxis	8
Rätt att utöva televerksamhet	8
Teleinrättningarnas skyldigheter	9
Teleentreprenad	10
2.2 Lagstiftningen inom Europeiska gemenskaperna	10
Tillträde till branschen	10
Konkurrensregler och teleavgifter	11
Förhållandet mellan Finlands och EG:s lagstiftning	12
2.3 Lagstiftningen i utlandet	12
2.4 Bedömning av nuläget	14
Reglering av tillträdet till branschen	14
Skyldigheten att upplåta nätkapacitet	16
Nummerportabilitet	17
Konkurrensregler	17
Försäljning av teleterminalutrustning	19
Tillhandahållande av de tjänster som förutsätts i Europeiska gemenskapernas lagstiftning	19
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	19
3.1 Koncessions- och anmälningsförfarande	19
3.2 Skyldighet att hyra ut ett telenät	20
3.3 Teleavgifter och konkurrensregler	20
4. Propositionens verkningar	21
4.1 Ekonomiska verkningar och verkningar på sysselsättningen	21
4.2 Verkningar i fråga om organisation och personal	22
4.3 Miljöeffekter	22
4.4 Verkningar för företagen och konsumenterna	22
5. Beredningen av propositionen	22
DETALJMOTIVERING	24
1. Lagförslagen	24
1.1 Lag om ändring av telelagen	24
2. Närmare stadganden och bestämmelser	34
3. Ikraftträdande	34
4. Lagstiftningsordning	34
LAGTEXT	
Lag om ändring av telelagen	36
BILAGA	
Parallelltexterna	
Lag om ändring av telelagen	42

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Televerksamheten hör överallt i västvärlden till en av de snabbast växande branscherna i näringslivet. Telenäten bildar en viktig basinfrastruktur i samhället. Tekniken och formerna för den telekommunikation som bedrivs i telenät utvecklas hela tiden och snabbt. Karaktäristiskt för den internationella utvecklingen på området är den kraftiga ökningen av mobil telekommunikation och utvecklingen av nya bredbandiga telenät som i framtiden kan användas till snabb dataöverföring och bl.a. till multimedial kommunikation som kombinerar text och bild.

Televerksamhetens utveckling påskyndas av datateknikens utveckling, som gör det möjligt att via telenäten erbjuda allt mångsidigare tjänster. Utbudet och användningen av tjänster inom datanäten ökar snabbt. Telekommunikationens ökade betydelse utgör en central del i övergången till ett informationssamhälle. Utvecklingen har vittgående samhällliga och ekonomiska verkningar.

Televerksamhetens ekonomiska betydelse har ökat hela tiden. Televerksamhetens andel av bruttonationalprodukten var 1992 i medlemsstaterna inom organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (nedan O-ECD-länderna) i genomsnitt 2,12 %. Störst var den i Nya Zeeland (3,22 %) och minst i Belgien (1,47 %). Enligt Europeiska gemenskapernas (EG) kommissions beräkningar kommer bruttonationalproduktens andel att öka till 7 % före nästa årtusende. I kalkylen har dock eventuellt inte i tillräcklig mån beaktats den sänkning av teleavgifterna som konkurrensen för med sig.

Teleindustrin hör till världens snabbast växande industribranscher. Den ökar mer än 10 % per år. Teleindustrins produktionsvärde beräknas överstiga bilindustrins produktionsvärde före år 2000.

Den allmänna televerksamheten kan delas in i tre huvudsektioner: telefonverksamhet, mobil telekommunikation och öveföring. Telefonverksamheten är i huvudsak förmedling av tal i fasta telefonnät som byggts för denna verksamhet. Inom mobil telekommunikation förmedlas numera i huvudsak tal, även om dataförmedling i mobiltelenät torde öka väsentligt. I motsats till vad fallet är i telefonnät ansluts teleterminalutrustning i mobil-

telenät till nätets basstation med radioförbindelse. Även kommunikation i mobiltelenät förmedlas vidare från basstationen längs fasta telenät.

Inom dataöverföring förmedlas maskinläsbara meddelanden mellan datorer. Dataöverföring kan vidare delas in i uppkopplad dataöverföring och dataöverföring med fasta ledningar. Skillnaden är att vid uppkopplad dataöverföring kan abonnenten skilt för varje förbindelse välja den dataanslutning han vill utöva telekommunikation med. Med hjälp av tilläggsutrustning kan data överföras även i telefonnät och mobiltelenät och tal på motsvarande sätt i datanät.

De tekniska egenskaperna hos olika nät definieras i de tekniska bestämmelser som Teleförvaltningscentralen utfärdar med stöd av telelagen (183/87). De finländska bestämmelserna baserar sig på internationella avtal och standarder inom branschen.

Televerksamheten i Finland står internationellt sett på en hög nivå. Telenäten är utvecklade. Tjänster som erbjudits via dem är mångsidiga och kvalitativt högtstående. Även våra teleinrättningar är tekniskt framstående och den finska teleindustrin är med avseende på Finlands resurser och storlek en av de största i världen. Exporten inom teleindustrin 1994 utgjorde 6,2 % av totalexporten. Andelen beräknas öka till 15 % före år 2000. Även den moderna förvaltningen av televerksamheten som reformerades på 1980-talet fungerar effektivt.

I Finland utgjorde televerksamhetens andel av bruttonationalprodukten 1992 endast 1,87 %. Andelen är liten jämfört med andra utvecklade länder i synnerhet eftersom nivån på teleavgifterna i Finland är klart lägre än den allmänna nivån i OECD-länderna.

Den totala omsättningen inom allmän televerksamhet i Finland var 1993 drygt 6,7 mrd. mk. Därav utgjorde ca 65 % telefonverksamhetens omsättning, ca 25 % den mobila telekommunikationens omsättning och knappt 10 % dataöverföringens samt den övriga televerksamhetens omsättning.

Omsättningen minskade 1994 jämfört med föregående år 8 % inom telefonverksamhet, ökade 17 % inom mobil telekommunikation samt 13 % inom övrig televerksamhet.

Den största sektionen inom telefonverk-

samhet är närsamtalsverksamheten, som 1994 omfattade sammanlagt 44,2 % av marknaden för hela den allmänna televerksamheten. Fjärrsamtalsverksamhetens omsättning utgjorde 7,1 % och den internationella televerksamhetens omsättning 14,3 % av marknaden för den allmänna televerksamheten.

Enligt beräkningar kommer marknaden för televerksamheten att utvecklas på det sätt som anges i tabell 1:

Tabell 1: Marknaden för den allmänna televerksamheten i Finland 1985–1990 samt dess kalkylerade utveckling 1995–2000 (milj. mk):

	1985	1990	1995	2000
Telefontjänst	3 888	5 117	4 600	5 300
Närsamtal	2 075	2 834	3 050	3 500
Fjärrsamtal	1 483	1 461	450	300
Internationella samtal*	330	822	1 100	1 500
Mobil telekommunikation	168	805	2 100	4 200
Dataöverföring och annan televerksamhet	200	400	700	1 000
Sammanlagt	4 256	6 322	7 400	10 500

*Från 1990 inklusive avgifter som redovisats till utlandet

Närsamtalsverksamheten har åtminstone tills vidare den största omsättningen inom den allmänna televerksamheten. Den mobila telekommunikationen, som konkurrerar med närsamtalsverksamheten, dämpar dock dess tillväxt. På grund av att samtalspriserna sjunkit kommer fjärrsamtalsverksamhetens omsättning att minska en aning även om själva verksamheten ökar stadigt. Det förutspås att fjärrsamtalsavgifterna kommer att fortsätta att sjunka. Den internationella telefonverksamheten ökar 10–15% om året. I och med att den europeiska telemarknaden öppnat sig sjunker dock redovisningsavgifterna mellan teleinrättningar som utövar internationell televerksamhet, vilket dämpar ökningen av den internationella televerksamhetens omsättning.

Den mobila telekommunikationens tillväxt är klart snabbare än inom någon annan sektion i den allmänna televerksamheten. Utvecklingen kommer att fortsätta i samma riktning under en överskådlig framtid. Före år 2000 kommer den mobila telekommunikationens andel av marknaden att öka till ca 40% och dess andel av marknaden är senast 1998 större än närsamtalsverksamhetens.

Teleinrättningarnas omsättning inbegriper

många andra poster förutom televerksamhet. Annan verksamhet som teleinrättningarna bedriver utöver televerksamhet är bl.a. försäljning av olika mervärdetjänster, handel med utrustning, nätentreprenad och konsultering. Medan den allmänna televerksamhetens omsättning 1994 var ca 6,7 mrd. mk, var den totala omsättningen för företag som i huvudsak utövar allmän televerksamhet ca 9,5 mrd. mk.

Ända fram till mitten av 1980-talet utövade Post- och televerket och de regionala telefoninrättningarna televerksamhet inom sina egna verksamhetsområden utan någon nämnvärd inbördes konkurrens. Post- och televerket hade monopol på all televerksamhet med undantag av lokal telefonverksamhet på verksamhetsområden för teleinrättningar som var beroende av koncession. I praktiken innebar detta att Post- och televerket skötte hela fjärrteleverksamheten och den internationella televerksamheten samt de riksomfattande mobiltelenäten. Dessutom ansvarade Post- och televerket för lokalteleverksamheten på ett område som 1994 omfattade ca 75 % av hela landet och ca 28 % av landets telefonanslutningarna.

Fram till mitten av 1980-talet hade endast regionala teleinrättningar rätt att utöva lokal televerksamhet främst på ett område i södra och västra Finland som utgjorde 25 % av Finland. Ca 70 % av landets befolkning bodde i området. Även om de regionala telefonbolagens gamla verksamhetsområden i genomsnitt var förmånligare när det gäller utövande av televerksamhet, fanns stora skillnader även mellan dem.

Sedan telereguleringen trätt i kraft har televerksamheten steg för steg öppnats för konkurrens. Utvecklingen startade med dataöverföring och företagskommunikation, utvidgades 1990 till riksomfattande mobiltelenät och 1992–1994 till lokal- och fjärrteleverksamhet samt internationell televerksamhet. Sedan ingången av 1994 har konkurrens rätt inom all inhemsk televerksamhet och sedan den 1 juli 1994 inom all utländsk televerksamhet. Den enda viktiga sektionen inom televerksamhet där det inte råder konkurrens är mobil telekommunikation i NMT-nät som använder analog teknik. Endast Telecom Finland Ab erbjuder dessa i två olika NMT-nät, som den 1 maj 1995 hade sammanlagt ca 600 000 anslutningar. Televerksamheten i NMT-näten är för närvarande den mest lönsamma televerksamheten. Inga koncessions-

ansökningar för konkurrerande NMT-verksamhet har gjorts under telelagens ikraftvarande. I praktiken konkurrerar digitala GSM-mobilteletjänster med NMT-tjänster.

I Finland fanns den 31 augusti 1995 sammanlagt 78 teleinrättningar. De viktigaste är Telecom Finland Ab, som ägs av statsbolaget PT Finland Ab, medlemsföretagen i föreningen Puhelinlaitosten liitto ry (Finnetbolag), som utgörs av 47 regionala i allmänhet användarägda teleinrättningar jämte dotter- och intresseföretag, samt Telivo Oy, som ägs av statsbolaget Imatran Voima Oy. Koncessioner innehas bl.a. även av Statsjärnvägarna, TVS Teknik Ab och Rundradion Ab. Dessutom har ett flertal företag, bl.a. även dotterbolag till utländska teleinrättningar, uppgett att de bedriver uppkopplad dataöverföring.

Koncernen Telecom Finland Ab hade 1994 en omsättning på 4,9 mrd. mk. Omsättningen för regionala telefonbolag och deras dotter- och intressebolag som bedriver televerksamhet var sammanlagt 4,5 mrd. mk och de övriga teleinrättningarnas sammanlagda omsättning var ca 50 milj., varav för Telivo Oy 22,6 milj. mk.

En kalkyl över teleinrättningarnas marknadsandelar inom televerksamhet som är beroende av koncession och anmälan 1995 framgår av tabell 2.

Tabell 2: Kalkyl över finländska teleinrättnings marknadsandelar inom televerksamhet som är beroende av koncession och anmälan 1.5.1995 (%)

	Telecom Finland	Regionala telefonbolag jämte dotterbolag	Övriga
Telefonverksamhet, varav	40	58	2
<i>närsamtal</i>	29	70	1
<i>fjärsamtal</i>	42	53	5
<i>internationella samtal</i>	76	17	7
Mobil telekommunikation	90	10	1
Dataöverföring	55	40	5
Sammanlagt	52	45	3

I Finland har konkurrensen i regel förverkligats så att varje teleinrättning har rätt att själv bygga det telenät den använder. Teleinrättningen kan även fritt hyra ett nät eller nätkapacitet av andra nätägare. Konkurrensen har således från första början utsträckt sig även till infrastrukturen, utbudet av nät. Begränsningar av rätten att anskaffa och

bygga nät, som är vanliga i det övriga Europa, har aldrig funnits i Finland.

I Finland finns flera överlappande telenät för utövat av både lokal televerksamhet och fjärrteleverksamhet samt internationell televerksamhet. Detta hade den historiska utvecklingen åstadkommit redan länge innan den konkurrens gynnande telepolitiken inleddes på 1980-talet. Även om det inte fanns några konkurrerande fasta lokala nät, utsträckte sig post- och telegrafverkets fjärrtelenät och telenät även till sådana områden där de lokala telefonnäten hörde till regionala telefoninrättningar. Post- och telegrafverket utövade tidigare fjärrteleverksamhet med ensamrätt. Senare byggde Post- och televerket även riksomfattande NMT-nät och behövliga ledningsnät i dessa områden. Sedan konkurrensen utvidgats till lokal televerksamhet har Post- och televerket, sedermera Telecom Finland Ab, byggt även lokala ledningsnät för företag och hushåll. Telecom Finland Ab planerar även att ta i bruk en ny radioteknik som ersätter de fasta abonnentförbindelserna.

Till de regionala telefonbolagens verksamhetsområden har av tradition hört en enhetlig zon som går från Helsingfors via Åbo och Osterbotten till Uleåborg samt vissa städer med omnejd i inlandet. Utöver den lokala televerksamheten hade bolagen sedan gammalt rätt till s.k. tvärledningsförbindelser mellan lokalområdena. För de regionala telefonbolagen innebar byggandet av ett fjärrtelenät i den för telekommunikationen viktigaste delen av landet i praktiken endast att lokala telenät kopplades samman. Därför kunde de snabbt och med relativt obetydliga investeringar inleda konkurrensen inom fjärrteleverksamheten. Däremot har konkurrensen på deras nya verksamhetsområden inte kommit igång lika snabbt. De regionala telefonbolagen har dock prövat nya radiotekniska lösningar som ersätter abonnentledningarna bl.a. i Borgå och Helsingfors.

Företag för produktion och distribution av energi har både i Finland och på andra håll av tradition utövat televerksamhet för eget behov i sitt elöverföringsnätverk. Med dagens teknik är det enkelt och förmånligt att ansluta ledningar även för telekommunikation till nätverket. På det här sättet uppstod i praktiken t.ex. Imatran Voima Oy:s dotterbolag Telivo Oy:s riksomfattande telenät, som kan användas för att upprätta de fjärrförbindelser som behövs i fjärrteleverk-

samhet. Bolaget beviljades 1992 koncession för fjärrteleverksamhet och elverkens lokala televerksamhet samt sedermera även för internationell televerksamhet.

Rundradion Ab har ett eget programöverföringsnät som kan användas till förmedling av telekommunikation. Även Statsjärnvägarna har för sin egen verksamhet byggt förbindelser för överföring av telekommunikation. Lagstiftningen i Finland har inte hindrat ägarna till sådana telenät att använda dem genom att hyra överföringsförbindelser för televerksamhet. Både Rundradion Ab och Statsjärnvägarna har numera koncession även för utövande av självständig allmän televerksamhet.

Konkurrenssituationen i Finland skiljer sig av ovan nämnda skäl på ett väsentligt sätt från de andra europeiska systemen för skötsel av televerksamhet, där alternativa telenät av tradition inte har varit tillåtna. I Europa har en omfattande nätkonkurrens fram till dessa dagar förekommit utom i Finland endast i Storbritannien och sedan början av 1990-talet även i Sverige. I EG-kommissionen bereds en lagstiftning som förutsätter att telenäten öppnas för konkurrens senast vid ingången av 1998. Inom Europeiska unionen (EU) betraktas nätkonkurrens som ett centralt medel när det gäller att sänka teleavgifterna i Europa.

I sådana europeiska länder där det i praktiken har funnits telekonkurrens har den i huvudsak förverkligats genom att de som erbjuder tjänster har tillåtits hyra förbindelser hos teleinrättningarna och erbjuda dem vidare till användarna. Även den gemenskapslagstiftning om nätkonkurrens och mobil telekommunikation som är under beredning gynnar företag av denna typ.

I Finland har av tradition inte funnits någon som skulle ha erbjudit tjänster enligt den europeiska modellen. Sedan hösten 1994 har dock beviljats åtta koncessioner för televerksamhet med begränsad omsättning och utan rätt att bygga nät. En sådan allmän televerksamhet har bedömts ha en positiv inverkan på utvecklingen av tjänster och sålunda på televerksamheten i allmänhet.

Televerksamhet är en mycket kapitalintensiv verksamhet. Teleinrättningarnas investeringar var 1993 drygt 2,9 mrd. mk, vilket var mer än 30 % av deras omsättning, dvs. över 40 % av televerksamhetens omsättning.

Utom den egentliga televerksamheten

sysselsätter branschen folk inom industri, handel och tjänsteproduktion. Televerksamheten, produktionen av teletjänster och teileindustrin sysselsätter numera sammanlagt ca 28 300 personer i Finland. De omedelbara verkningarna på sysselsättningen och deras kalkylerade utveckling under de närmaste åren presenteras i tabell 3.

Tabell 3. Arbetskraften inom telebranschen i Finland 1990 och en kalkyl över sysselsättningen 1995 och 2000.

	1990	1995	2000
Teleinrättningar	20 067	14 000	12 000
Teleindustri	8 530	12 000	20 000
Handel och tjänster	1 858	2 300	4 000
Sammanlagt	30 455	28 300	36 000

Televerksamheten har sedan gammalt varit en reglerad näring. Regleringen har varit nödvändig så länge som teleinrättningarna har kontrollerat marknaden genom ensamrätt som grundar sig antingen på lag eller koncessioner eller när det inte finns alternativ kommunikationsteknik. Utvidgningen av konkurrensen till hela televerksamhetsfältet och de nya formerna av kommunikationsteknik, i synnerhet den trådlösa kommunikationen som utvecklas snabbt, har lett till att en gradvis avveckling av regleringen inom branschen har blivit aktuell.

Regleringen av televerksamheten har påverkat utom tillträdet till branschen även verksamheten på marknaden. I och med att konkurrensen öppnats under de senaste tio åren har administrativa föreskrifter meddelats med stöd av telelagen, bl.a. om allmänna grunder för teleinrättningarnas avgifter, konsumentskydd, samtrafiken mellan olika teleinrättningar och nummerplanering. Dessutom finns gällande tekniska föreskrifter om telenät och teleterminalutrustning.

I internationella pris- och kvalitetsjämförelser inom telebranschen har Finland haft mycket god framgång. Tack vare våra effektiva teleinrättningar och telepolitiken som fördomsfritt har öppnat konkurrensen hör teleavgifterna i Finland till de förmånligaste i världen och nivån på tjänsterna är hög. Nivån på teleavgifterna i Finland jämfört med vissa andra länder presenteras i tabell 4.

Tabell 4. Teleavgifter i vissa OECD-länder i januari 1994.

	Telefon- verksam- het, företag	Telefon- verksam- het, hushåll	Mobil tele- kommu- nikation	Paket- kopplad data över- föring	Inter- nationella samtal,
Stor- britannien	89	99	110	153	96
Norge	49	78	69	76	72
Frankrike	106	99	157	86	95
Sverige	45	59	70	66	87
Tyskland	109	104	121	155	97
Finland	43	80	45	29	81
USA	105	105	143	96	113
OECD:s genom- snitt	100	100	100	100	100

Källa: " OECD Communications Outlook 1995".

Enligt OECD:s jämförelser är avgifterna i Finlands fasta telefonnät de nästförmånligaste i fråga om avgifterna för företag och i fråga om avgifterna för hushåll kommer Finland på sjunde plats. Prisskillnaden mellan företag och hushåll påverkas av sättet att föra statistik. I OECD:s statistik uppges avgifterna för företag som skattefria men avgifterna för hushåll som skattepliktiga. Utom mervärdesskatt om 22 % för teleavgifter uppstår i Finland med stöd av lagen om beskattning av teletrafik (961/93) en tele-skatt som är

9 % på basis av teletjänsternas skattefria pris. Mervärdesskatt skall betalas också på skatt på teletrafik. Sålunda består priset på teletjänster sammanlagt till ca 33 % av skatt. I de övriga jämförelseländerna är teletjänster endast belagda med allmän mervärdesskatt.

Både i fråga om mobil telekommunikation och företagens internationella telekommunikation är Finland det nästförmånligaste OECD-lande. Telekonkurrensen i Finland började inom dataöverföringen i mitten av 1980-talet. När det gäller avgifterna för paketkopplad dataöverföring är teleavgifterna i Finland klart förmånligare än i OECD-länderna.

Tekniskt sett är telenätet i Finland högklassigt och ny teknik tas snabbt i kommersiell användning. Finland var t.ex. först i världen med att ta digitala GSM-mobiltelefoner och bredbandiga ATM-nät i bruk.

2. Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Rätt att utöva televerksamhet

Rätt till utövande av allmän televerksamhet kan fås med koncession enligt 4 § telelagen. Koncessionen beviljas av statsrådet. Med stöd av 11 b § 10 punkten och 13 § reglementet för statsrådet (995/43) har koncessionerna dock sedan ingången av 1994 beviljats av trafikministeriet i de fall då de inte har varit av samhällspolitisk eller ekonomisk betydelse.

Det har sedan en ändring av telelagen trädde i kraft den 1 oktober 1992 varit möjligt att få rättighet till allmän uppkopplad dataöverföring och dataöverföring i separat nät genom att lämna in en ansökan om verksamheten till trafikministeriet. Före den 31 september 1995 hade sammanlagt 37 ansökningshandlingar lämnats in, av dem 35 för allmän dataöverföring och två för dataöverföring i separat nät. De som uppgett sig utöva allmän dataöverföring är utom flera teletinrättningar bl.a. vissa kommuner, undervisningsministeriet, som svarar för televerksamheten i FUNET-nätet, samt vissa forskningsanstalter.

För allmän dataöverföring har även Sprint Internationals dotterbolag Sprint International Finland Oy från USA anmält sig. Utländska näringsidkarens filialrörelser har inte ansökt om koncession eller lämnat in dataöverföringsansökningshandlingar även om de har haft denna möjlighet sedan den ändring av telelagen som trädde i kraft 1992.

Med stöd av 1 § 3 mom. 4 punkten telelagen har trafikministeriets beslut om televerksamhet av ringa betydelse (452/93) utfärdats. Telelagen gäller inte televerksamhet enligt beslutet. Utövändet av sådan televerksamhet förutsätter sålunda varken koncession eller ansökan.

Televerksamhet i separat nät får utövas av den som med stöd av 5 § telelagen beviljats koncession för detta av trafikministeriet. Koncessionen kan fås för televerksamhet som tjänar användarens eget behov. Koncessionen kan beviljas för högst 15 år. Den 31 september 1995 var sammanlagt 11 koncessioner för separata nät i kraft. De viktigaste innehavarna av koncessioner för separata nät har varit försvarsmakten, Luftfartsverket, Statsjärnvägarna och vissa kommuner. Nästan alla koncessionshavare har varit offentligtgrätsliga samfund.

Under den tid telelagen varit i kraft har ansökningar om koncession för televerksam-

het behandlats och anmälningar tagits emot i enlighet med tabell 5.

Tabell 5. Antalet behandlade ansökningar om koncession för televerksamhet och mottagna anmälningar om dataöverföring 1.5.1987—11.5.1995.

	Allmän televerksamhet	Separata nät	Dataöverföringsanmälningar	Sammanlagt
1987	0	0	-	0
1988	95	3	-	98
1989	8	1	-	9
1990	12	4	-	16
1991	45	5	-	50
1992	27	2	4	34
1993	49	6	8	63
1994	23	2	7	32
1.1.-	24	1	14	39
31.8.1995				
Sammanlagt	283	24	33	335

Även om det står koncessionsmyndigheten fritt att bevilja koncession eller inte, har inga ansökningar om koncession för allmän televerksamhet avslagits under den tid telelagen varit i kraft, med undantag av ett par fall av mindre betydelse. Den 31 september 1995 var sammanlagt 61 koncessioner i kraft. Åtta av dessa koncessioner innehåller inte rätt att bygga telenät utanför de fastigheter som koncessionshavaren äger.

Enligt lagstiftningen i Finland förutsätts inget tillstånd alls för produktion och utbud av andra tjänster via ett telenät än sådana som hör till televerksamheten. Sådana s.k. mervärdestjänster är t.ex. utbudet av olika databaser för kunder och avgiftsbelagda tjänster i form av servicetelefoner, t.ex. utbudet av 0700-tjänster. Inte heller verksamhet där teleterminalutrustning, t.ex. telefonautomater, ställs till kundernas förfogande är televerksamhet. Däremot är koppling av förbindelser eller någon annan kontakt mellan två olika användare av ett telenät alltid televerksamhet. Mervärdestjänsternas omsättning var 300–400 milj. mk år 1994.

Teleinrättningarnas skyldigheter

Med stöd av 10 § 1 mom. telelagen som gäller användarnas rättigheter har var och en rätt att ansluta sig till allmänna telenät och att i dem hyra fasta förbindelser. Via anslutningen ansluter sig användaren till en central som tillhör den teleinrättning som upplåtit anslutningen eller till motsvarande teleutrustning. Centralen kopplar användaren till övriga delar i det allmänna telenätet i all-

mänhet enligt det val som användaren gjort vid sin terminalutrustning. Avsikten med de normer som givits med stöd av telelagen är att säkerställa att även tjänster hos andra teleinrättningar än den som upplåtit anslutningen kan användas på ett sätt som är rättvist med tanke på konkurrensen.

Med fast förbindelse avses vilken som helst teleförbindelse som förbinder teleterminalutrustning eller annan teleutrustning. Användaren kan använda den fasta förbindelse han hyr till vad som helst, även till användning av andra tjänster än de som erbjuds av den teleinrättning som upplåtit förbindelsen. Sålunda kan användaren via en fast förbindelse även ansluta sig till en central som upprätthålls av någon annan än den teleinrättning som upplåtit förbindelsen. Alla teleinrättningar har en skyldighet enligt 10 § telelagen att upplåta sådana förbindelser för användaren.

Genom en lagändring som trädde i kraft 1992 slopades det stadgande i 10 § 1 mom. telelagen enligt vilket en förutsättning för erhållande av en fast förbindelse var att rättigheten inte får vara till men för utövandet av den allmänna televerksamheten. Även efter lagändringen har momentet tolkats så att återförsäljning av fasta förbindelser är televerksamhet enligt telelagen, om den uppfyller de lagenliga kännetecknen på allmän televerksamhet.

Telelagens 10 § gäller användarens och inte teleinrättningens rättigheter. Lagen har därför av hävd tolkats så att en teleinrättning inte har rätt att få tillgång till konkurrentens telenät för erbjudande av teletjänster, om teleinrättningen själv har rätt att bygga ett likadant telenät. Skyldigheten att upplåta förbindelser mellan teleinrättningar för erbjudande av teletjänster har sålunda inte existerat alls lika länge som alla teleinrättningar har haft rätt att bygga nät.

Upplåtelseskyldigheten existerar däremot då teleinrättningen erbjuder andra tjänster än sådana som hör till televerksamheten. Då är den konkurrerande teleinrättningen i användarens ställning. Sålunda har teleinrättningen fått en telefonanslutning och fasta ledningar från sin konkurrent t.ex. för att kunna erbjuda telefonautomattjänster eller vilka mervärdestjänster som helst. Den teleinrättning som upplåter anslutningen eller ledningen har blivit tvungen att upplåta dem till normalt kundpris. Anslutningens pris får enligt gällande normer inte vara beroende av

dess användningsändamål.

I praktiken har en teleinrättning i egen- skap av ombud för användaren alltid även hos en konkurrent kunnat hyra den ledning som behövs som en del av inrättningens te- letjänster. Teleinrättningen har med en full- makt eller på annat sätt visat att den är om- bud för användaren, varvid den teleinrätt- ning som äger nätet har upplåtit de förbin- delser som användaren behöver. Vid data- överföring, som redan i ett decennium har omfattats av konkurrens, är praxisen allmän och smidig.

Även om det i vissa fall inte existerar någon skyldighet att upplåta förbindelser till en konkurrent har det inte hindrat konkur- renterna att utnyttja möjligheten att erbjuda teletjänster eller andra tjänster i ett telenät som ägs av en annan teleinrättning. Om en teleinrättning som erbjuder teletjänster har blivit tvungen att skaffa förbindelser till en enskild användares priser och inte har kun- nat få t.ex. mängdrabatt, är det sällan lön- samt att ta upp konkurrensen med förbindel- ser som hyrts hos en konkurrent. Teleinrätt- ningen måste få in sina egna kostnader och sin egen täckning i användarpriset, vilket leder till att kundpriset inte längre är kon- kurrenskraftigt.

Teleentreprenad

Genom den ändring av telelagen som trädde i kraft 1992 gavs stadganden om te- leentreprenad. Med stöd av 10 b § som fo- gats till lagen skall den person eller det fö- retag som ansvarar för byggnads- eller un- derhållsarbete på ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet som en del av det eller till en anslutning av nätet ha aukto- risering. Teleförvaltningscentralen beviljar auktorisering. Vid utgången av 1994 var sammanlagt 432 auktoriseringar i kraft.

Gällande lag innehåller inga stadganden om obetydliga arbeten. Arbeten i samband med byggnad och installation av telenät om- fattar dock sådana obetydliga åtgärder som inte nödvändigtvis kräver auktorisering.

2.2 Lagstiftningen inom Europeiska gemenskaperna

Tillträde till branschen

Inom EG har sedan mitten av 1980-talet bedrivits en aktiv telepolitik som gynnar

konkurrens. Telepolitiken betraktas som en central sektor i gemenskapspolitiken.

I kommissionens direktiv om konkur- rens på marknaderna för teletjänster (90/388/EEG), nedan teletjänst direktivet, förutsätts det att medlemsstaterna skall upp- häva alla exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållande av andra teletjänster än telefoni. Direktivet gäller dock inte telex, mobiltelefoni, personsökning och satellittjän- ster. Definitionen av exklusiva rättigheter i direktivet har preciserats genom kommissio- nens direktiv av den 13 oktober 1994 (Com- mission Directive 94/46 amending Directive 88/301/EEC and Directive 90/388/EEC in particular with regard to satellite communi- cations).

Direktivet tillåter att televerksamheten alltjämt regleras genom koncessions- eller anmälningsförfarande. I direktivet förutsätts dock att villkoren för beviljande av konces- sion är objektiva, icke diskriminerande och ger möjlighet till insyn, att alla avslag moti- veras samt att de kan överklagas.

Medlemsstaterna bör enligt direktivet sörja för att göra de villkor som styr till- gängligheten till nätet objektiva och icke diskriminerande, samt offentliggöra dem, om medlemsstaten vidmakthåller exklusiva eller speciella rättigheter för tillhandahållandet och driften av allmänt tillgängliga telenät.

I rådets resolution om utvärderingen av situationen inom telekommunikationssektorn och behovet av ytterligare utveckling av den marknaden (93/C 213/01) förutsätts det att även telefonitjänster liberaliseras senast den 1 januari 1998. Irland, Grekland, Spanien och Portugal fick en övergångstid om fem år och Luxemburg två år. Denna resolution för- pliktar dock inte till en liberalisering av tele- näten.

Gemenskapslagstiftningen skiljer mellan utbudet av telenät och utbudet av teletjän- ster. Varken direktivet om teletjänster eller någon annan gemenskapslagstiftning gäller de rättigheter som ges för byggande av den infrastruktur som behövs inom televerksam- het.

EG-kommissionen bereder lagstiftning som behövs för att öppna nätkonkurrens. I rådets resolution av den 22 december 1994 förutsätts det att lagstiftningen bereds så att även nätkonkurrens kan öppnas enligt samma tidtabell som telefonkonkurrensen. Det innebär att utbudet av alternativa nät i regel liberaliseras den 1 januari 1998. Inom

mobil telekommunikation och kabeltelevisionsnäten kan liberalisering ske redan fr.o.m. den 1 januari 1996. Kommissionen har även meddelat att den på grundval av sin befogenhet enligt artikel 90 i Romfördraget utfärdar ett direktiv om avskaffande av konkurrensrestriktioner inom mobilkommunikation.

Konkurrensregler och teleavgifter

I gemenskapslagstiftningen finns bindande regler även om konkurrensreglerna i telebranschen. Karaktäristiskt för bestämmelserna är att målet med dem är att kontrollera konkurrensen och verksamheten på telemarknaden inför en situation med öppen konkurrens. De viktigaste bestämmelserna ingår i rådets direktiv om upprättandet av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät (90/387/EEG). Det är ett ramdirektiv enligt vilket rådets direktiv 92/44/EEG om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser har utfärdats. Dessutom har rådet givit en rekommendation om ett harmoniserat tillhandahållande av en minimiuppsättning av paketkopplade datatjänster i enlighet med principerna för öppna nät (ONP) och en rekommendation om tillhandahållande av harmoniserade accessförfaranden för tjänsteintegrerade digitala nät (ISDN) och ett minimiutbud av ISDN-tjänster i enlighet med principerna för öppna nät (ONP). Sedan början av decenniet har dessutom beretts ett direktiv om tillhandahållande av telefonitjänster i enlighet med principerna för öppna nät. Ministerrådet nådde politisk enighet om direktivets innehåll den 13 juni 1995, och direktivet torde utfärdas inom kort. Kommissionen har också gjort ett direktivförslag om tillämpandet av tillhandahållandet av öppna nät för telenätens- och tjänsters samtrafik.

Tillhandahållandet av öppna nät innebär att teleinrättningen är skyldig att enligt harmoniserade villkor upplåta sitt nät för tillhandahållande av även andra tjänster än de som teleinrättningen själv producerar. De villkor som skall harmoniseras gäller tekniska gränssnitt, användningsvillkor och taxepprinciper.

De tekniska gränssnitten definieras i huvudsak genom standarder som uppgörs inom internationellt samarbete.

De användningsvillkor som avses i direktivet är villkor för anslutning och tillhan-

dahållande av tjänster. Dessa villkor för tillgång kan innehålla bestämmelser bl.a. om leveranstid, tjänstekvalitet, underhåll, återförsäljning av kapacitet och sammankoppling mellan allmänt tillgängliga och privata nät.

Taxepincipen för tillhandahållandet av öppna nät är att priserna skall baseras på objektiva kriterier. I synnerhet då det gäller teletjänster som omfattas av speciella eller exklusiva rättigheter skall priserna i princip vara kostnadsorienterade. Den faktiska prisnivån fastställs dock inom ramen för nationell lagstiftning. Priserna skall likaså ge möjlighet till insyn och måste vederbörligen publiceras. Tjänsterna skall i den utsträckning tekniken så medger prissättas särskilt i enlighet med konkurrensreglerna inom gemenskapen och olika tjänster får inte prismässigt sammankopplas. Priserna får inte vara diskriminerande och de skall garantera att alla får samma behandling.

Även i rådets direktiv (92/44/EEG) om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser stadgas om taxepprinciper. Enligt direktivet skall medlemsstaterna säkerställa att taxorna för förhyrda förbindelser följer de grundläggande principerna om att de skall vara kostnadsorienterade och öppna för insyn. I direktivet finns noggranna kostnadsredovisningsregler. Medlemsstaterna skall sörja för att teleinrättningarna ordnar och tar i bruk ett kostnadsredovisningssystem.

Direktiven om tillhandahållande av öppna nät tillämpas nu endast på marknader som har speciella eller exklusiva rättigheter. Exklusiva rättigheter inom televerksamhet har redan avskaffats i nästan alla medlemsstater. Även i Finland, Sverige och Storbritannien ifrågasätts förekomsten av speciella rättigheter. EG-kommissionen gav den 4 april 1995 ett tillkännagivande till parlamentet och rådet om läget i fråga om direktivet om konkurrens på marknaderna för teletjänster (90/388/EEG) och dess verkställighet. Enligt tillkännagivandet har Finland inga speciella eller exklusiva rättigheter inom televerksamheten.

Trots det ovan nämnda har principer som motsvarar tillhandahållandet av öppna nät med vårt eget utgångsläge som grund verkställts i vår lagstiftning redan 1987–1992, alltså innan gemenskapslagstiftningen i ärendet gavs eller blev bindande för Finland.

Även inom EG-kommissionen har ob-

serverats att principer om tillhandahållande av öppna nät på en konkurrensmarknad medför problem. Kommissionen bereder som bäst reformer av direktiven.

Inom kommissionen bereds även ett särskilt direktiv som gäller mobil telekommunikation. Avsikten är att genom direktivet utvidga konkurrensen så att den även gäller nät. Målet är även att gynna verksamheten i sådana företag som utan att själva bygga nät erbjuder tjänster via ett mobiltelenät.

Förhållandet mellan Finlands och EG:s lagstiftning

Konkurrensen inom televerksamheten i Finland är betydligt längre hunden än i EU:s medlemsstater överlag. När man alltså är tvungen att genom gemenskapslagstiftning utfärda nya normer om televerksamhet för att öppna konkurrensen, är det i Finland redan motiverat att lindra regleringen. Om EG:s lagstiftning ytterligare utvecklades i en riktning där televerksamheten regleras och om ett schematiskt genomförande av normerna krävdes, skulle det i Finland kunna leda till att telemarknaden stagnerar. Finlands mål är att påverka innehållet i EG:s lagstiftning så, att dessa effekter kan undvikas.

Televerksamhet är en bransch som utvecklas mycket snabbt. Tack vare sitt långt framskridna system när det gäller att sköta televerksamheten har Finland nationella konkurrensfördelar, som med tiden dock utjämnas då en omfattande konkurrens inom televerksamheten har verkställts på annat håll i Europa. Att stoppa Finlands utveckling i väntan på att EG:s lagstiftning skall utvecklas är inte meningsfullt. Det är ändamålsenligt att fortsätta med de åtgärder som syftar till att stegvis omvandla branschen till en fri näringsgren. När detta arbete utförs måste också utvecklingen i fråga om EG:s lagstiftning bedömas. I den nationella lagstiftningen är det skäl att bereda sig på att gemenskapslagstiftningen kan kräva åtgärder i Finland som inte bedöms som nödvändiga eller ändamålsenliga på den konkurrensutsatta marknaden.

2.3 Lagstiftningen i utlandet

Bland EU:s medlemsländer är telekonkurrensen störst i Finland, Storbritannien och Sverige.

I Sverige har av tradition rått monopol inom televerksamheten. En enda teleinrättning har varit helt statsägd, dvs. Telia Ab, f.d. Svenska televerket. Telia Ab bolagiserades 1993. Konkurrensen har dock öppnats under de senaste åren. Med stöd av den nya telelag som gavs 1993 behövs tillstånd för telefonverksamhet och mobil teletjänst samt för ett allmänt utbud av hyrda ledningar. Dessutom förutsätts att teletjänster erbjuds i en omfattning som är betydande för televerksamhetens effektivitet i landet.

I Sverige är tillstånden underställda laglighetsprövning. En sökande som uppfyller villkoren i lagen får med andra ord alltid tillstånd. Avslag motiveras och de kan överklagas. Tillstånd behövs endast för televerksamhet i allmänna telenät och för tillhandahållande av hyresledningar. För annan televerksamhet kan teleförvaltningen ordna ett anmälningsförfarande.

För närvarande har ca 20 teleinrättningar beviljats tillstånd. Statsbolaget Telia Ab:s marknadsandel av telefonverksamheten är mer än 90 % och av dataöverföringen ca 70 %. Konkurrens förekommer utom inom mobil telekommunikation och dataöverföring i synnerhet inom internationell verksamhet och fjärrteleverksamhet. Telia Ab:s huvudsakliga konkurrent i telefonverksamhet har sedan 1991 varit det privata Tele2, som har 2 % av telefonmarknaden och 3 % av dataöverföringsmarknaden. Även utländska företag har kommit in i branschen, t.ex. det amerikanska AT&T Nordics, Frande Telecom och British Telecom som verkat i Sverige sedan 1985. Alla dessa har en marknadsandel på mindre än en procent av telefonitjänsten och dessutom har British Telecom en marknadsandel om knappt 5 % av dataöverföringen.

I tillståndet kan teleinrättningarna påföras skyldigheter som föranleds av internationella avtal som Sverige ingått. Telia Ab har i praktiken även givits andra skyldigheter som andra teleinrättningar inte har. På basis av ett tillståndsförordnande tillhandahåller Telia Ab bl.a. publika telefonitjänster.

Av teleavgifterna måste endast vissa tjänster och ledningar som hyrts i det allmänna telefonnätet och bjuds ut i det allmänna telenätet vara kostnadsorienterade. Regeringen kan dessutom ställa en övre gräns för priserna på telefonitjänster.

I Danmark har de fyra teleinrättningar som tidigare varit verksamma slagits ihop

till ett bolag. I praktiken har det statliga Tele Danmark AS en dominerande ställning på marknaden och även ensamrätt till telefonverksamhet. För dataöverföring behövs varken tillstånd eller anmälan.

Telekonkurrensen i *Storbritannien* började i mitten av 1980-talet. Dittills hade British Telecom ensamrätt till televerksamhet. För närvarande fungerar drygt 600 teleinrättningar, av vilka de flesta inte har självständig rätt att bygga ett telnät. Rätt att bedriva dataöverföring kan fås med en särskild klasslicens. Den innebär att varje företag som uppfyller villkoren enligt lagen har verksamhetsrätt.

Det privatiserade British Telecommunications Plc har en marknadsandel om ca 92 % av telemarknaden i *Storbritannien*. Konkurrens förekommer inom internationell verksamhet och fjärrteleverksamhet. Inom annan verksamhet än företagets lokala televerksamhet har konkurrens uppstått endast i begränsad utsträckning. Nu väntar man att ny konkurrens skall uppstå när kabeltelevisionnäten i dag används även till annan telekommunikation än distribution av program.

Teleavgifterna regleras med hjälp av pristak. T.ex. British Telecoms avgifter skall årligen sjunka enligt ett fastställt schema där avgifterna jämförs med konsumentprisindexet.

Storbritanniens konkurrensregler gäller i synnerhet British Telecom. Nya företagare har inte likadana skyldigheter.

I Tyskland är det Deutsche Bundespost Telekom som sedan gammalt haft monopol. Numera har dess efterträdare Deutsche Telekom AG med stöd av lagen ensamrätt till telefonverksamhet liksom även till televerksamhet där bl.a. tal förmedlas. Mobil telekommunikation och dataöverföring har blivit öppna för konkurrens. Efter en lagändring 1994 behövs tillstånd endast för telefon- och mobilteleverksamhet. Utövande av dataöverföring förutsätter anmälan. Det nuvarande Deutsche Telekom, vars privatisering planeras, har alltså en absolut dominerande ställning på telemarknaden i landet.

I Frankrike har ensamrätten till televerksamhet hört till det statliga France Telecom. Det har alltså rätt att utöva televerksamhet direkt med stöd av lagen. Även i Frankrike har konkurrensen öppnats i GSM-mobiltelefonnätet. Karaktäristiskt för televerksamheten i Frankrike har varit en omfattande använd-

ning av datanättjänster. Även dataöverföring förutsätter särskilt tillstånd i Frankrike.

I Nederländerna har det statliga televerket ensamrätt till telefonverksamhet. I mars 1995 har regeringen dock avlåtit en proposition som öppnar andra nät än dem som KPN (Koninklijke PTT Nederland NV) äger för televerksamhet. För närvarande förutsätter utövande av dataöverföring varken tillstånd eller anmälan.

I Belgien är det i praktiken statsbolaget Belgacom som har monopol på allmän televerksamhet. Enligt den belgiska telelagstiftningen, som reviderades 1991, är det möjligt att genom förordning publicera en förteckning över vilka andra tjänster än telefonitjänster som varje företag som anmält sig till teleförvaltningen kan erbjuda. Konkurrensen i GSM-näten skall påbörjas

I Spanien, Italien, Portugal, Grekland, Luxemburg, Österrike och Irland förekommer konkurrens endast i begränsad utsträckning. De före detta telemonopolens marknadsandel är på alla håll nästan 90-100 %.

I Norge har statsbolaget Telenor AS, f.d. Norsk televerk, till övervägande del monopol på den allmänna televerksamheten. Trots detta placerar sig landet väl i internationella prisjämförelser.

I Estland, Lettland och Litauen investeras kraftigt i telenät. Ett system för skötsel av televerksamheten förverkligas så att rätten att bygga telenät beviljas inhemska och utländska teleinrättningsföretag, som på bestämd tid beviljas monopol på televerksamhet. Teleavgifterna övervakas administrativt. I andra nät än fasta telefonnät förekommer begränsad konkurrens.

I USA har televerksamheten av hävd varit mera konkurrensutsatt än i Europa. Med stöd av antitrustlagstiftningen splittrades Bell-koncernen i flera mindre bolag på 1980-talet. Konkurrens har förekommit i internationell och fjärrteleverksamhet, men hittills endast begränsat i lokal televerksamhet.

På televerksamhet tillämpas i huvudsak de allmänna konkurrensreglerna som styrs av antitrustreglerna. De begränsar bl.a. de möjligheter som teleinrättningar som utövar lokal televerksamhet har att utöva fjärrteleverksamhet, kabeltelevisionverksamhet och tillverkning av teleutrustning.

Teleavgifterna regleras mer än i Finland. Flera avgifter skall fastställas av en myndighet och regionala skillnader mellan avgifter-

na regleras med hjälp av en särskild fond.

En utbredd konkurrens förekommer även i *Japan och Australien*. *Nya Zeeland* har specialregleringen av televerksamheten hävts nästan helt.

2.4 Bedömning av nuläget

Telelagen har visat sig vara mycket lyckad vid övergången från en monopolkontrollerad marknad till konkurrens.

Telelagen ändrades 1988 på grund av radiolagen (517/88) och därför att Teleförvaltningscentralen genom lagen om teleförvaltningen (518/88) inrättades den 1 oktober 1988 i anslutning till trafikministeriet.

Telelagen ändrades 1990 så att bl.a. stadgandena om post- och televerkets särställning slopades. Genom en ändring som gavs 1992 underlättades förutsättningarna för tillträde till branschen genom att filialrörelser till utländska näringsidkare gavs rätt att få koncession och genom att man i fråga om uppkopplad dataöverföring övergick till anmälningsförfarande samt genom att stadganden om teleentreprenad utfärdades. Trafikministeriets möjligheter att meddela bestämmelser om teleavgifter utökades.

På grund av konkurrensen och teleteknikens utveckling lämpar sig vissa centrala principer i gällande telelag inte längre för en telemarknad med full konkurrens. De är i synnerhet stadganden som gäller begränsande av tillträdet till branschen och teleavgifter. I lagen regleras inte heller i tillräcklig mån teleinrättningarnas rättigheter och skyldigheter i synnerhet då det enbart är fråga om rättigheter för en teleinrättning som erbjuder tjänster i en annan teleinrättnings telenät.

Reglering av tillträdet till branschen

Utöandet av televerksamhet består av två slags verksamhet, å ena sidan det fysiska telenätet, byggandet och underhållet av infrastrukturen och å andra sidan produktion av olika slags kopplade tjänster och andra tjänster för dem som använder telenätet.

I Finland underhåller nästan alla teleinrättningar sitt nät samtidigt som de tillhandahåller tjänster. Den nya företagstyp som kommit in i telebranschen nöjer sig dock med att endast tillhandahålla tjänster för användarna. En sådan företagare skaffar det telenät han behöver hos andra teleinrättnin-

gar. Den som erbjuder tjänsterna producerar tjänster för kunderna med egen utrustning som anslutits till detta telenät, t.ex. via en telefoncentral. Tjänsten kan t.ex. vara ett samtal eller överföring av data. Enligt telelagen kan tillhandahållandet av tjänster även anses vara enbart återförsäljning av en förbindelse eller delar av en sådan som hyrts hos en teleinrättning eller återförsäljning av andra teletjänster. Vissa sådana företag skaffar en stor mängd prestationer hos en teleinrättning och säljer dem i minut vidare till slutanvändarna. Företagarens täckning uppstår då av en effektiv användning av mängdrabatter.

Behovet av en reglering av tillträdet till branschen är olika i enlighet med om det är fråga om att bygga ett telenät eller endast tillhandahålla tjänster i en annan teleinrättnings telenät.

Sedan konkurrensen utvidgats till all televerksamhet kan det inte längre generellt anses vara ändamålsenligt att begränsa tillträdet till branschen genom ett allmänt koncessionsförfarande. Det kan åtminstone inte samhällspolitiskt motiveras som ett förfarande som omfattar hela telebranschen, eftersom alla ansökningar i praktiken leder till koncession.

Efter den ändring av 5 § telelagen som gjordes 1992 har det varit möjligt för alla företag som lämnat in en ansökan till trafikministeriet att utöva uppkopplad dataöverföring. En teleinrättning som gjort ansökan har fått alla rättigheter och skyldigheter som en teleinrättning har. I praktiken har nya företagare endast i undantagsfall själva byggt delar av sitt nät. Ägare till redan byggda telenät bjuder till följd av konkurrensen ut sina nät så förmånligt att det ofta inte ens är ekonomiskt motiverat att bygga en infrastruktur som konkurrerar med dem.

Erfarenheterna av uppkopplad dataöverföring visar att åtminstone enbart erbjudandet av tjänster i ett telenät som byggs av en annan teleinrättning inte är en verksamhet som det längre är ändamålsenligt att reglera genom ett tungt koncessionsförfarande. Företag som kommer in i branschen kan i allmänhet inte äventyra andra teleinrättningars förmåga att fullgöra skyldigheterna enligt telelagen. Verksamheten kan ordnas så att den inte kräver så mycket investeringar. Det finns gott om sådana som tillhandahåller tjänster och kundernas intresse lider inte om en företagares förmåga till regelbunden tele-

verksamhet avbryts. Användarna behöver inget annat skydd än det som den allmänna konkurrens- och konsumentskyddslagstiftningen ger på en marknad med sund konkurrens. Även i EG:s lagstiftning gynnas verksamhet utövad av dem som tillhandahåller teletjänster.

Beviljande av rätt att bygga nät har i princip en annan ställning. Byggandet av ett telenät kräver i allmänhet tunga investeringar, varför antalet företagare som börjar med det inte är lika stort som antalet sådana som enbart tillhandahåller tjänster. Underhåll av ett nät är en absolut förutsättning även för tillgången till alla tjänster som erbjuds via nätet. Det ligger i användarnas intresse att nätets servicekapacitet underhålls och att telenäten fortgående utvecklas. Teleinrättningar har ett tjänstvång som förutsätter att de bygger ett telenät inom hela sitt verksamhetsområde. Av dessa skäl skall tillräckliga resurser förutsättas av en teleinrättning som bygger ett telenät.

Byggandet av telenät som använder radiofrekvenser måste eventuellt begränsas redan därför att det inte nödvändigtvis finns frekvenser för alla intresserade. Beslut om hur frekvenserna skall anvisas för olika ändamål fattas internationellt av teleförvaltningarna gemensamt. De viktigaste besluten fattas i radiobranschens organ, som underlyder det internationella teleförbundet (ITU). I Europa koordineras verksamheten av den europeiska radiokommittén (ERC), som underlyder samarbetsorganet för Europas post- och teleförvaltningar (CEPT). Det går inte att med nationella beslut inverka på vilket bruk sådana radiofrekvenser anvisas som omfattas av internationella beslut som binder Finland.

Trafikministeriet eller Teleförvaltningscentralen kan inte i enlighet med det ovan anförda t.ex. välja om något frekvensområde används för rundradioverksamhet eller för annan televerksamhet. I praktiken beviljar Teleförvaltningscentralen med stöd av radiolagen tillstånd för användning av radiosändare i den ordning ansökningarna inkommit. Detta är allmän praxis inom radioförvaltningen också internationellt. Frekvenstillstånd beviljas endast dem som visar sin rätt att använda radiosändare, om sådan särskilt utverkad rätt förutsätts i lagstiftningen. Största delen av radioteleverksamheten förutsätter inte något särskilt tillstånd att utöva verksamhet. T.ex. radioteleverksamheten i ett

separat nät utan att fast förbindelse upprättats är enligt 1 § 3 mom. 2 punkten telelagen verksamhet som inte kräver koncession. Däremot krävs koncession bl.a. för utövande av allmän televerksamhet och rundradioverksamhet.

Innan koncession beviljas för radioteleverksamhet försäkras sig koncessionsmyndigheten om att det finns lediga radiofrekvenser. Därmed beviljas koncession t.ex. för utövande av rundradioverksamhet och mobil telekommunikation endast i den omfattning det finns tillgängliga lediga frekvenser.

Avslagna ansökningar om koncession för televerksamhet kan i allmänhet inte överklagas i Finland även om kommissionens ovan nämnda direktiv om konkurrens på marknaderna för teletjänster (90/388/EEG) förutsätter det. Även om stadgandena i direktivet har varit bindande för Finland ända sedan avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet trädde i kraft den 1 januari 1994 har saken inte haft någon praktisk betydelse, eftersom inte en enda ansökan om koncession för televerksamhet har avslagits i Finland efter denna tidpunkt. Då en sådan situation av en eller annan orsak kan bli aktuell, är det nödvändigt att även ordna besvärsmått på det sätt som direktivet förutsätter.

Televerksamhet för eget bruk kan utövas i ett separat nät. I praktiken skall ett separat nät anslutas till det allmänna telenätverket för att det skall vara möjligt att från den separata nätanslutningen utöva telekommunikation även till andra telenätanslutningar. Intresset för inrättandet av separata nät har varit ganska lamt i Finland utom inom de offentliga samfunden. Det beror framför allt på att priset på allmänna teletjänster är förmånligt och nivån på tjänsterna hög. Regleringen av inrättandet av separata nät har ingen allmän telepolitisk betydelse om man säkerställer att ett sådant nät inte kan åstadkomma störningar när det är anslutet till det allmänna telenätverket.

Enbart återförsäljning av teletjänster som anskaffats hos en teleinrättning är en verksamhet där användaren skaffar nätkapacitet eller andra teletjänster hos en teleinrättning och säljer dem vidare i minut till andra användare. En återförsäljare erbjuder inte slutanvändarna andra teletjänster och återförsäljaren äger den teleutrustning som behövs för serviceproduktion. Numera förutsät-

ter en sådan verksamhet koncession. En sådan här verksamhet är det inte heller ändamålsenligt att reglera med koncessioner.

Skyldigheten att upplåta nätkapacitet

En teleinrättning är inte skyldig att upplåta nätkapacitet åt en konkurrent som själv har rätt att bygga ett likadant nät. En annan slags praxis har bedömts leda till störningar på marknaden då den som kommer in på marknaden har rätt att själv välja mellan att bygga ett eget nät eller hyra ett nät. Följden vore att den teleinrättning som kontrollerar nätet inte vill investera i nätet mera än vad dess eget behov kräver. I praktiken finns det överlappande telenät i Finland. Enligt vår lagstiftning är varje teleinrättning på samma sätt förpliktad att tillhandahålla alla tjänster som den beviljats koncession för. När flera teleinrättningar samtidigt har rätt att bygga ett nät uppstår problemet vilken av dem som är skyldig att bygga ett nytt nät och vilken som skall kräva rätt att använda andras nät. En sådan här obligatorisk upplåtelse av produktionskapacitet åt konkurrenter existerar inte heller inom andra näringsgrenar.

I och med att konkurrensen öppnas har det ändå framförts synpunkter på att konkurrensen inte kommer igång i de lokala näten om den teleinrättning som äger ett lokalt nät inte åläggs att upplåta ledningar åt konkurrenter. Man har ansett att det inte är ekonomiskt ändamålsenligt att bygga ett konkurrerande lokalt ledningsnät.

Det är även i praktiken effektivt att konkurrera med teletjänster för stora företagskunder. Lokala tjänster inom det fasta telefnätet för hushållsanvändare står däremot till stor del utanför konkurrensen. En konsument som har en lokalanslutning inom någon teleinrättnings fasta telefnät kan inte på ett ekonomiskt ändamålsenligt sätt använda en konkurrerande lokal teleinrättnings tjänster till lokala förbindelser. För att det skall vara möjligt bör den teleinrättning som äger nätet vara skyldig att upplåta nätkapacitet åt sina konkurrenter till ett lägre pris än till kunderna. Först då har den konkurrerande teleinrättningen möjlighet att sälja tjänster vidare till priser med täckning.

Även andra faktorer inverkar på utvärderingen av den lokala konkurrensen. Antalet anslutningar i det fasta telefnätet har nästan slutat växa medan i synnerhet mobil-

telenäten samtidigt har fortsatt sin anmärkningsvärt snabba tillväxt. Ökningen av antalet anslutningar inom mobil telekommunikation var 1994 ca 33 %. Ökningen antas fortsätta i samma omfattning och rentav tillta under de närmaste åren. I mobiltelenäten fanns ca 940 000 anslutningar den 1 oktober 1995. Antalet ökar till en miljon under slutet av år 1995. Senast år 2000 beräknas Finland ha två milj. mobilteleanslutningar. Anslutningarna till det fasta telefnätet uppgår då uppskattningsvis till 2,9 milj.

Redan nästan 50 % av de nya användarna av mobilteleapparater är hushåll och dessutom används även anslutningar för företagsbruk till kommunikation som ersätter konsumenternas användning av det fasta telefnätet. Senast under början av nästa decennium beräknas den mobila telekommunikationens omsättning klart överskrida det fasta telefnätets omsättning. Teknikens utveckling leder till att det också i det fasta telefnäten tack vare den trådlösa tekniken är möjligt att på ett ekonomiskt och tekniskt ändamålsenligt sätt nå även konsumenterna. Den främsta konkurrenssituationen råder sålunda inte längre mellan traditionella fasta nät utan mellan abonnentförbindelser som upprättats via ledare och per radio.

Det faktum att det inte finns någon skyldighet att upplåta nätkapacitet kan i vissa fall även åstadkomma miljöproblem. Dessa har uppmärksammats även inom EU. Problem kan i synnerhet uppstå när konkurrerande teleinrättningar placerar ledningar i marken. Återkommande grävningsarbeten förorsakar utom miljöskador även trafik- o.a. problem bl.a. på gator och allmänna vägar.

De radiomaster som antennerna för mobiltelenäten behöver kan åstadkomma skador i landskapet. När det första riksomfattande mobiltelenätet, NMT-450, använde frekvensområde 450 Mhz, placerade sig NMT-900 och GSM-nätet på frekvensområde 900 Mhz. Följande mobiltelesystem som tas i bruk kommer att placera sig på frekvensområdet 1800 Mhz. Av tekniska skäl är antalet basstationer på högre frekvenser större. Sålunda kommer antalet radiomaster att öka betydligt.

Nummerportabilitet

Konkurrensen mellan lokal televerksamhet och mobil telekommunikation begränsas

i praktiken av att användaren när han byter teleinrättning som levererat anslutningen också måste byta sitt abonnentnummer. Särskilt för företagskunder medför nummerrändringarofta sådana kostnader och avbrott i kundservicen att det inte lönar sig att häva ett abonnentavtal fastän ett konkurrerande erbjudande annars vore mera lockande.

Målet är att uppsägning av ett anslutningsavtal och ingående av ett avtal med en ny teleinrättning inte skall förutsätta att användarens abonnentnummer ändras. Av tekniska och ekonomiska skäl har dock nummerportabilitet inte genomförts någonstans i världen. Europeiska gemenskapernas kommission planerar att det skall förutsättas att nummerportabilitet skall genomföras före år 2003.

Portabiliteten i fråga om abonnentnummer kan förverkligas både tekniskt och ekonomiskt ändamålsenligast genom någon av de alternativa lösningar som baserar sig på användning av intelligenta nät, dvs. databasförfrågningar. Ett intelligent nät (Intelligent Network) är ett styrsystems för tjänster baserat på databaser avskilda från de digitala centralerna. Det gör det möjligt att producera tjänster på ett ekonomiskt lönsamt sätt, eftersom man med hjälp av denna nätteknik inte behöver producera dem skilt i varje digital central. I denna nätteknik finns dock fortfarande olösta problem med tanke på olika säkerhets- och skyddsaspekter.

Telenätstekniken är inte så långt hunnen i hela landet att lösningar baserade på användning av intelligenta nät skulle lösa problemet med nummerportabilitet. Trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen har för avsikt att i samarbete med teleinrättningarna fatta beslut om hur en lokal nummerportabilitet med hjälp av intelligenta nät skall genomföras. Målet är att nummerportabilitet skall tas i bruk i första hand i den mån det finns tekniska möjligheter för det. År 1996 torde allmänna telenätverket vara helt digitaliserat och då torde annan behövlig teknik ha byggts för portabiliteten.

Tekniskt är det möjligt att genomföra portabiliteten i fråga om abonnentnummer åtminstone begränsat också i centraler som bygger på analog teknik. Ett anrop till ett abonnentnummer kan flyttas över till en central som hör till den telerättning som upplåtit den nya anslutningen, och därifrån vidare till abonnentens anslutning. Avsikten är att med stöd av 20 § telelagen meddela förskrifter

som förutsätter nummerportabilitet som anropsomkoppling redan innan den allmänna nummerportabiliteten verkställs. Målet är att åtminstone begränsat skall lokal nummerportabilitet vara möjlig redan före telenätverket i sin helhet är digitaliserat.

Konkurrensregler

Televerksamhet omfattas utom av telelagen även av allmän konkurrenslagstiftning, i synnerhet lagen om konkurrensbegränsningar (480/92). I praktiken har det inte medfört några problem att tillämpa två olika lagstiftningar på televerksamhet, eftersom lagarna haft samma mål. De särskilda normerna för televerksamhet har varit nödvändiga åtminstone av tre orsaker.

Det främsta av målen för specialregleringen har varit att förebygga uppkomsten av oskäliga regionala skillnader mellan teleavgifterna och användargrupperna. Konkurrenslagstiftningen hindrar inte en sådan här utveckling. Styrningen av avgiftsutvecklingen inom televerksamheten har i huvudsak skett genom det beslut som trafikministeriet med stöd av 22 § 2 mom. telelagen utfärdat om de allmänna grunderna för teleavgifter (902/93). Genom föreskrifterna i beslutet har preciserats vad lagen avser med rättvisa och skäliga avgifter.

För det andra har regleringen och övervakningen av konkurrensen, som inom en bransch som telebranschen kräver teknisk specialsakskunskap, varit ändamålsenlig där som sakkunskap är lättast tillgänglig. Detta har varit nödvändigt så länge som teleinrättningarna har fått tillräckligt med praktisk erfarenhet av affärsverksamhet i konkurrenssituationer.

För det tredje hade det inte varit möjligt att i mycket snabb takt övergå till konkurrens om det skulle ha varit nödvändigt att invänta konkurrenslagstiftningens och konkurrensmyndigheternas avgöranden som med avseende på behovet inom branschen kommer mycket långsamt.

I någon mån beror behovet av att reglera enbart televerksamheten även på att lagstiftningen inom EG kräver det. På andra håll i Europa håller man först nu på att övergå till en omfattande telekonkurrens, vilket kräver särskilda normer. Genomförandet av dem förutsätter även i Finland en reglering som inte skulle behövas utan kraven i EG:s lagsstiftning. Inom EU torde sådan här

reglering väsentligt öka under de närmaste åren.

Med stöd av trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för teleavgifter skall teleavgifterna grunda sig på en offentlig prislista. Avgifterna skall vara lika stora oberoende av vem som är betalningsskyldig eller för vilken telekommunikation en teleanslutning används. Avgiften kan dock i prislistan fastställas till ett större eller mindre belopp, om det finns en godtagbar orsak till detta. Sådana godtagbara orsaker som nämns i beslutet är bl.a. beviljande av mängdrabatt och fastställande av anslutningsavgiften på grundval av abonnentledningens längd. I beslutet ingår ett förbud mot att sänka eller höja teleavgifter bl.a. av den orsaken att kunden skaffar även andra prestationer hos teleinrättningen eller om teleinrättningen är delägare i eller medlem av det avgiftsskyldiga samfundet. Teleavgiften får inte heller påverkas av att en användare utnyttjar prestationen vid försäljning av sin service eller i annan affärsverksamhet eller att teleinrättningen måste investera någon annanstans i det allmänna telenätverket än i abonnentledningen för att kunna erbjuda en prestation enligt sin prislista.

I beslutet fastställs dessutom vad som skall beaktas vid bedömning av prestationskostnaderna, i förhållande till vilka avgiften med stöd av 22 § telelagen skall vara skälig. Vid bedömning av prestationskostnaderna beaktas lönsamheten och kostnadsansvarigheten i teleinrättningens televerksamhet på flera års sikt. Om kostnader för prestationer som en teleinrättning tagit i eget bruk och som den erbjuder även andra teleinrättningar upptas i prestationskostnaderna, anses prestationskostnaderna utgöras av priset på prestationen enligt prislistan. Till prestationskostnaderna kan även räknas en sådan avkastning på det i telenätet investerade kapitalet som kan anses vara skälig inom affärsverksamheten. Genom dessa bestämmelser har även kostnadsredovisningskraven i rådets direktiv (92/44/EEG) om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser satts i kraft.

Enligt trafikministeriets beslut skall hushållens teleavgifter vara rimliga jämfört med genomsnittsnivån för motsvarande teleavgifter som andra teleinrättningar uppstår av hushållen.

I trafikministeriets ovan nämnda beslut förutsätts att teleinrättningarna i enlighet

med beslutet fastställer sina teleavgifter särskilt inom varje lokalt område. I synnerhet Telecom Finland Ab, som har ett omfattande lokalt verksamhetsområde, erbjuder därigenom en möjlighet att differentiera sina avgifter på det sätt som konkurrenssituationen kräver. I beslutet ingår även bestämmelser om vissa avgiftsfria samtal och om nätersättning.

Trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen övervakar i samarbete med teleinrättningarna och konsumentmyndigheterna att konkurrensreglerna iakttas. Trafikministeriet har främst på konkurrenternas initiativ undersökt olika fall som hävdats vara konkurrensförseelser. Vid behov har den som brutit mot reglerna ålagts att rätta till sitt fel eller sin försummelse. Trafikministeriet har på initiativ av teleinrättningarna bl.a. förutsett att teleinrättningarnas prislistor, innan de träder i kraft, skall sändas till ministeriet där de kan granskas av alla intresserade.

Trots att regleringen av teleavgifter allmänt taget efter hand har blivit lindrigare och teleinrättningarna fått mera frihet vid prissättningen har teleavgifterna inte blivit oproportionerliga på ett regionalt sett orimligt sätt. I praktiken har teleinrättningarna inte till fullo utnyttjat ens sina rättigheter att differentiera teleavgifterna inom sitt verksamhetsområde och i olika delar av landet. En undersökning som gjorts på beställning av trafikministeriet (Suomen telemaksujen hintataso vuonna 1994, trafikministeriets publikationer V 9/95) visar att priserna som sjunkit till följd av konkurrensen har gagnat alla användargrupper, även om storanvändare som fått de största mängdrabatterna har haft den största nyttan. Eftersom konkurrenssituationen utvecklas hela tiden, kan inte en enda teleinrättning på något väsentligt sätt försämra sina teletjänster inom någon enda del av sitt verksamhetsområde och inte heller de tjänster som den erbjuder någon användargrupp.

Den allmänna regleringen av telebranschen förutsätter inte längre teknisk sakkunskap i samma omfattning som tidigare. Allteftersom teleinrättningarnas dominerande ställning på marknaden inom något delområde av televerksamheten småningom försämras och försvinner, blir användningen av tekniska medel i syfte att begränsa konkurrensen allt svårare. Å andra sidan har konkurrenskulturen inom branschen under de gångna årens lopp utvecklats och marknaden

blivit sådan att behovet av brådslande principbeslut förekommer allt mera sällan. Specialregleringen av telekonkurrensen är därför inte längre motiverad i sin nuvarande omfattning.

Försäljning av teleterminalutrustning

Det är vanligt att de teleinrättningar som bedriver televerksamhet i mobiltelenät säljer anslutningar till mobiltelenäten via återförsäljare. Som återförsäljare fungerar i synnerhet de som säljer teleterminalutrustning. Konkurrensen inom den mobila telekommunikationen har på andra håll i världen i allmänhet lett till att de försäljningsprovisioner som teleinrättningarna betalar till dem som säljer utrustningen blir mycket stora. För att tillgodogöra sig de stora försäljningsprovisionerna subventionerar försäljarna priset på terminalutrustningen med försäljningsprovisionen. I flera länder har utvecklingen inneburit att den terminalutrustning som behövs vid mobil telekommunikation, t.ex. en GSM-telefon, fås gratis. I gengäld är telefonavgifterna höga i dessa länder. I Finland har den differentierade handeln med teletjänster och terminalutrustning skapat grunden för en av de billigaste teleavgifterna i världen.

Utvecklingen är osund både för teleinrättningarna, för dem som säljer utrustning och för konsumenterna. Teleinrättningarna blir tvungna att täcka de höga försäljningsprovisionerna med teleavgifter, som i sista hand betalas av användarna. Försäljarna försöker binda kunderna till långa avtal och konsumenten kan inte utan menliga påföljder byta teleinrättning. Då teleterminalutrustningen är gratis eller mycket billig kan konsumenterna skaffa telefoner utan att verkligen överväga behovet av och kostnaderna för dem. Försäljningsprovisionerna till dem som säljer terminalutrustning används för att sänka priset på terminalutrustningen. Sådana företag som enbart säljer terminalutrustning försvinner helt från marknaden.

Trots att mobiltelemarknaden i Finland är utsatt för hård konkurrens har det ännu inte framkommit några allvarliga missförhållanden. I någon mån har man dock kunnat skönja ovan beskrivna korssubventioner. Hittills har man kunnat hantera konkurrenssituationen genom diskussioner med teleinrättningarna under trafikministeriets ledning. I och med propositionen blir det dock avsevärt lättare att komma in på marknaden.

Bl.a. i fråga om mobilteleverksamheten kan det uppkomma en grupp företag som erbjuder tjänster i en annan teleinrättnings telenät och vars beteende på marknaden det inte är lika lätt att förutse som i fråga om teleinrättningar som själva upprätthåller ett nät. I Europa är det just sådana företag som erbjuder teletjänster i en annan teleinrättnings telenät som kraftigt har höjt försäljningsprovisionerna och orsakat korssubventioner.

Gällande telegällande gäller inte de villkor på vilka teleterminalutrustning kan saluföras och säljas. Av de orsaker som anförts ovan är det nödvändigt att inta ett stadgande i lagen som förhindrar osunda korssubventioner av priset på teleterminalutrustning med hjälp av sådana försäljningsprovisioner som teleinrättningarna betalar.

Tillhandahållande av de tjänster som förutsätts i Europeiska gemenskapernas lagstiftning

I EG:s lagstiftning förutsätts att den nationella förvaltningen säkerställer tillgången på vissa tjänster i hela landet. Sådana bestämmelser ingår bl.a. i rådets ovan nämnda direktiv om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser. Den nationella förvaltningen skall sörja för att ett minimiutbud av ledningar enligt direktivet erbjuds i hela landet. Motsvarande bestämmelser torde också ingå i det direktiv om tillhandahållande av öppna nät för telefonverksamhet som utfärdas i sinom tid och uppenbarligen även i andra författningar som kommer att ges framöver.

Gällande lagstiftning ger inte tillräckliga möjligheter att ålägga teleinrättningarna att erbjuda sådana här tjänster.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1 Koncessions- och anmälningsförfarande

Målet med propositionen är att göra det enklare för företag att komma in på telemarknaden. I stället för att begränsa tillträdet till branschen koncentreras övervakningen av verksamheten i branschen på övervakning av hur konkurrensreglerna iakttas.

Reformen genomförs först och främst så att televerksamhet för eget behov och enbart återförsäljning av teletjänster som skaffats hos en teleinrättning ställs utanför telegagens

tillämpningsområde med undantag för de tekniska bestämmelserna.

Trafikministeriet får dessutom rätt att ställa andra slag av televerksamhet än sådana som hör till telefon- och mobilteleverksamhet, i praktiken alltså främst dataöverföring, utanför telelagens tillämpningsområde. Avsikten är att i det första skedet skall uppkopplad dataöverföring, som enligt gällande lag förutsätter anmälan, ställas utanför lagens tillämpningsområde. Sålunda förutsätter enbart tillhandahållande av anslutningar till olika datanät (t.ex. Internet) inte längre ens anmälan om televerksamhet.

Inom annan televerksamhet underlättas tillträdet till branschen så att utövande av allmän televerksamhet inte längre i någon form förutsätter koncession som är beroende av fri prövning. Rätt till allmän telefon- och mobilteleverksamhet fås genom en koncession som beviljats genom laglighetsprövning. Samma skall gälla byggande av ett sådant allmänt telenät där radioanläggningar används för upprättande av förbindelser. Koncession skall beviljas om de lagstadgade villkoren uppfylls. Rätt till all annan televerksamhet fås genom en anmälan till trafikministeriet.

De ändringar som föreslås i tillståndssystemet presenteras i sammandrag i tabell 6

Tabell 6. Ändringar som föreslås i tillståndssystemet

	Fritt prövad konse- sion	Laglig- het prö- konse- sion	TM:S fritt prövade koncession	Anmä- lan	Helt fri
Byggande av telefonnät	o	x			
Utbud av telefonitjänster	o			x	
Byggande av mobiltelenät	o	x			
Utbud av mobilteletjänster	o			x	
Dataöverföring med fasta ledningar	o			x	
Uppkopplad dataöverföring					
Separata nät			o		x
Nät för en begränsad användargrupp	o			x	
Återförsäljning av alla teletjänster	o			x	

o = förfarande enligt gällande lag

x = förfarande enligt förslaget

3.2 Skyldighet att hyra ut ett telenät

Det föreslås att en teleinrättning som har rätt att bygga ett telenät genom ett stadgande uttryckligen skall åläggas att hyra ut förbindelser åt en teleinrättning som inte har denna rättighet. Priserna för hyrningen regleras vid behov enligt 22 § telelagen, om den teleinrättning som har rätt att bygga nätet konkurrerar med de teleinrättningar som den upplåter teleprestationer åt.

Av miljöskäl är även sådana teleinrättningar som själva kan bygga ett motsvarande nät berättigade att få förbindelser i två fall. Avsikten är att det i de byggbestämmelser för telenät som trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen fastställt med stöd av 20 § telelagen skall bestämmas att teleinrättningar som bygger nät skall förse sitt ledningsnät med ett skäligt antal kabelkanaler som kan användas även till andras än teleinrättningens egna behov. Teleinrättningen skulle vara skyldig att hyra ut denna kapacitet till andra.

Teleinrättningen skall även vara skyldig att upplåta lediga antennplatser i en radiomast som utgör en del av det allmänna telenätet till en annan teleinrättning. Skyldigheten gäller sådana antennplatser som teleinrättningen inte själv behöver för sin egen verksamhet.

3.3 Teleavgifter och konkurrensregler

För att televerksamheten skall kunna övergå till sedvanlig konkurrens upphävs de allmänna stadgandena om att teleavgifter som upp bärs hos kunderna skall vara rättvisa och skäliga. Utvecklingen i fråga om de teleavgifter som upp bärs hos användarna styr sålunda marknaden. Styrningen och övervakningen av konkurrensen i telebranschen kommer sålunda att i huvudsak omfattas av den allmänna konkurrens- och konsumentskyddslagstiftningen.

Teleinrättningarna måste fortfarande tillhandahålla tjänster inom hela sitt verksamhetsområde. Till deras skyldigheter hör att i enlighet med 3 § 1 mom. och 8 § 1 mom. telelagen sörja för att användarna med beaktande av förhållandena har tillräckliga, säkra och trygga telekommunikationsmöjligheter på skäliga och lika villkor. Om utvecklingen i fråga om teleavgifterna eller utbudet av tjänster äventyrar underhållet och utvecklandet av telenätverket så att telekommunikationens behov inte tillgodoses på ett ekonomiskt och i tekniskt hänseende ända-

målsenligt sätt i alla delar av landet, kan trafikministeriet meddela föreskrifter om teleavgifter för användarna. En sådan utveckling kan t.ex. bero på att en teleinrättning i dominerande ställning på marknaden med hjälp av systematiska underpriser försöker utestänga sina konkurrenter från marknaden.

Regleringen av teleavgifter kan vara nödvändig även av andra orsaker. EG:s lagstiftning kan förutsätta att det i Finland ges allmän europeiska normer som behövs för övergången till telekonkurrens. Genom att aktivt delta i lagstiftningsarbetet inom gemenskapen försöker Finland motverka att sådan bindande lagstiftning träder i kraft som i onödan skulle försvåra marknadskrafternas verksamhet på marknader som redan övergått till konkurrens. En sådan obligatorisk reglering strider dock inte alltid mot nationella intressen. Påskyndande av övergången till konkurrens på andra håll i Europa förbättrar de finska företagens, både teleinrättningarnas och teleindustrins, exportmöjligheter.

Det är skäl att förbereda sig på en nationell verkställighet av dylika normer i gemenskapslagstiftningen. Bestämmelserna kan gälla t.ex. prissättning av teletjänster, prislisornas offentlighet och kostnadsredovisningsarrangemang. Enligt förslaget skall trafikministeriet ges rätt att vid behov meddela sådana föreskrifter om de allmänna grunderna för teleavgifter och kostnadberäkningen som behövs för att den finska lagstiftningen skall uppfylla kraven i EG:s lagstiftning.

Avsikten med förslaget är att skapa en rättvis konkurrenssituation för företag som erbjuder teletjänster via ett telenät som ägs av en annan teleinrättning. Detta eftersträvas genom förslag till särskilda stadganden i en händelse att den teleinrättning som byggt telenätet och upprätthåller det i detsamma även erbjuder andra teletjänster som är beroende av anmälan och tar upp konkurrensen med de teleinrättningar till vilka den är skyldig att hyra telenätskapacitet. Därför förblir regleringen av teleavgifter i kraft och trafikministeriet kan alltjämt i sådana här fall meddela föreskrifter i syfte att hindra dubbelsubventionering även om den allmänna regleringen av teleavgifter skulle slopas.

Trafikministeriets rättigheter att få ekonomiska och andra uppgifter från teleinrättningarna preciseras. Det är nödvändigt för att en dubbelsubventionering för telein-

rättningarna skall kunna förhindras oah för att det skall kunna säkerställas att trafikministeriet kan ingripa i utvecklingen i tillräckligt god tid.

4. Propositionens verkningar

4.1 Ekonomiska verkningar och verkningar på sysselsättningen

Förslaget skulle göra det lättare för företag att komma in på telemarknaden och sålunda utöka antalet teleinrättningar och utbudet av teletjänster. Nya företagare och den ökade konkurrensen tros förbättra nivån på teletjänsterna och främja en positiv utveckling av teleavgifterna. Det antas att nya tjänsteproducenter kommer att uppnå en marknadsandel om t.o.m. 10 % av televerksamhetens totalvolym före utgången av decenniet. Som högst skulle beräkningen innebära en omsättning om ca en miljard mark. Denna marknadsandel uppstår nästan helt av ny efterfrågan. En betydande del av tjänsteproducenternas omsättning återgår i form av näthyra till teleinrättningar som upprätthåller ett nät. Ändringen försämrar inte verksamhetsförutsättningarna för nuvarande teleinrättningar. Man kan anta att de nuvarande teleinrättningarna försöker erbjuda tjänster också inom områden där de inte har byggt något omfattande eget telenät. Den nya affärsverksamheten ersätter de förluster som nuvarande teleinrättningarna orsakar när tjänstemarknaden öppnas.

Om förslaget godkänns blir det också lättare för utländska teleinrättningar att komma in på den finländska marknaden. På den relativt lilla marknaden i Finland är teletjänsterna kvalitativt högtstående och priserna låga. Utländska företagares intresse gäller i det första skedet betjäning av internationella kunder i Finland. Utländska företag kan också vara intresserade av att erbjuda teletjänster i andra teleinrättningsnät. Med beaktande av vad som ovan sagts om konkurrensens allmänna verkningar på de nuvarande teleinrättningarnas verksamhet utgör inte heller den utländska konkurrensen något hot för televerksamheten i Finland. Utländska företag kan tvärtom alltjämt förbättra tjänsterna och öka valmöjligheterna till användarnas fördel.

Den mildare regleringen av teleavgifterna kommer enligt bedömningar att varken

regionalt eller mellan användargrupperna snedvrida prisutvecklingen. Prisutvecklingen har hittills varit relativt balanserad och teleinrättningarna har inte utnyttjat alla sina möjligheter att differentiera priserna. Vid behov kan trafikministeriet ingripa i utvecklingen och sätta i kraft likadana bestämmelser om de allmänna grunderna för televavgifter som de nuvarande.

Trafikministeriet skall följa utvecklingen i fråga om televavgifterna i samarbete med konsumentmyndigheterna. Avsikten är att bevakningen skall bli regelbunden så att snedvridningar i priserna vid behov kan rätas till snabbt.

Bevakningen av utvecklingen i fråga om televavgifter ökar trafikministeriets behov av forskningsanslag med ca 300 000 mk per år.

Förslaget inverkar positivt på sysselsättningen. Nya företagare i telebranschen ökar det innovativa utbudet av tjänster. Behovet av ny arbetskraft bedöms vara klart större än den ökande konkurrensens försämrande verkningar på de nuvarande teleinrättningarnas sysselsättningsförmåga. En prisutveckling med fortsatt sjunkande televavgifter minskar näringslivets kostnader och förbättrar sålunda dess verksamhetsbetingelser och sysselsättningsförmåga.

4.2 Verknings i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga väsentliga verkningar i fråga om organisation och personal inom den offentliga förvaltningen. Att behandlingen av redan nu rutinmässiga koncessionsansökningar ändras till mottagande av anmälningar har inga nämnvärda verkningar i fråga om personal. Upphävandet av trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för televavgifter innebär en minskning av ministeriets marknadsövervakningsuppgifter. Den reglering som i vissa fall förblir i kraft innebär att verkningarna i fråga om personal motsvarar ca ett halvt årsverke. Övervakningen av hur det föreslagna 22 § 1 mom. telelagen iakttas och behovet av mer personal på grund av trafikministeriets uppgifter enligt 22 § 3 mom. motsvarar 1–2 årsverken. Behovet av personal kan tillgodoses genom att annan verksamhet vid ministeriet effektivteras.

Upphävandet av trafikministeriets ovan nämnda beslut torde innebära att antalet fall där begäran om undersökning riktas till kon-

kurrensverket i fråga om tolkningen av lagen om konkurrensbegränsningar kommer att öka. Antalet bedöms som ganska obetydligt och har inga betydande verkningar i fråga om personal.

4.3 Miljöeffekter

Den skyldighet att upplåta kabelkanaler åt andra teleinrättningar som enligt 10 § 2 mom. telelagen föreslås för teleinrättningar kommer i någon mån att minska grävningsarbetena i fråga om ledningsnät och de miljö- och trafikolägenheter som de förorsakar.

Den skyldighet att upplåta antennplatser som anges i nämnda lagrum minskar behovet av att bygga radiomaster och de olägenheter som de åsamkar landskapet.

4.4 Verknings för företagen och konsumenterna

Nya utövare av allmän televerksamhet ökar och gör utbudet av teletjänster mångsidigare. Utvecklingen kommer att inverka positivt även på televavgifterna. Företag som utnyttjar teletjänster har i synnerhet nytta av utbudet av tjänster. När tjänsteproducenter av den nya typen även kan återförsälja nätkapacitet som de hyrt hos teleinrättningar och sålunda utnyttja skillnaden mellan parti- och minutpriser, bedöms även hushållen ha nytta av den tilltagande konkurrensen.

De regionala skillnaderna i utbudet av teletjänster är mycket små för närvarande. Skillnaderna antas inte öka om förslaget genomförs. Det är inte troligt att lagförslaget på något betydande sätt kommer att påverka de regionala prisskillnaderna mellan televavgifterna. Om negativa verkningar uppstår, kan trafikministeriet enligt förslaget ingripa i utvecklingen.

5. Beredningen av propositionen

Förslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet. Utåtanden om förslaget har erhållits av handels- och industriministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Ålands landskapsstyrelse, Teleförvaltningscentralen, konkurrensverket, konsumentombudsmannen, konsumentverket, Östra Nylands förbund, Keski-Pohjanmaan liitto, Kymenlaakson liitto, Lapin liitto, Pirkanmaan liitto, Österbottens förbund, Päijät-

Hämeen liitto, Mikkelin läänin maakuntayhdistymä, Satakuntaliitto, Savon liitto, Nylands förbund, Egentliga Finlands förbund, delegationen för beredskap för elektronisk kommunikation, Finlands datakommunikationsförening r.f., Kuluttajat-Konsumenterna ry, Finlands Konsumentförbund rf, Centralhandelskammaren, Bankföreningen i Finland rf, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund ry, Finlands Kommunförbund rf, Telefoninrättningarnas Förbund r.f., Telecom Finland Ab, Helsingfors Telefon Ab, Telivo Oy, Radiolinja Ab, Fjärrnätet Nian Ab, Oy Finnet International Ab, Oy Datatie Ab, FUNET ry, Statsjärnvägarna, Rundradion Ab, France Telecom Network Services Oy, Oy NordNet Ab, Sprint International Finland Oy, Uni-Telecommunications Oy, Helsinki Media Oy, Suomen Kaapelitelevisioliitto ry, Suomen Paikallisradioliitto ry, Tietojenkäsittelyn Palveluyritysten Litto TIPAL ry., Kodintekniikanliitto ry., Elektroniikan Tukkukauppiat ry. ch Siemens Ab.

I utlåtandena har man förhållit sig positivt till förslagets utgångspunkter och huvudprinciper. De synpunkter som framhållits i utlåtandena har i stor utsträckning beaktats i den fortsatta beredningen. Ett särskilt sammandrag av utlåtandena har gjorts vid trafikministeriet.

Telecom Finland Ab anser förslaget som sådant går i rätt riktning för att konkurrens skall kunna skapas inom lokala televerksamheten, men inte som tillräcklig. Bolaget anser att förslaget inte garanterar en funktionsduglig konkurrens om de lokala teleinrättningarnas ikraftvarande ägoanslutningar. Bolaget anser att användaren skulle ha rätt att delvis uppsäga sitt avtalsförhållande till teleinrättningen och använda abonnentnät enligt villkoren i anslutningsavtalen också för anskaffandet av den konkurrerande teleinrättningens tjänster. Telecom Finland godkänner inte heller det, en konkurrerande teleinrättning som bygger telenät inte skulle ha en självständig rätt att erhålla en annan teleinrättning anslutningar enligt den föreslagna 10 a §.

Telefoninrättningarnas Förbund r.f. däremot anser att regleringen av teleavgifter borde upphävas först efter en övergångsperiod, som skulle vara längre vad gäller avgifterna speciellt för Telecom Finland Abs NMT-nät. Sin uppfattning motiverar förbundet med att NMT-nätet är det enda telenät i vilken det inte förekommer någon konkurrens.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1 Lag om ändring av telelagen

1 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar till innehållet det nuvarande 1 mom.

Enligt 2 mom. 1 punkten skall lagen efter den föreslagna ändringen inte gälla utövandet av televerksamhet för eget behov ej heller annanstans än på ett område tillhörande en fastighet som utövaren av verksamheten innehar. På sådana i den gällande lagens 3 § 2 mom. avsedda separata nät skall dock tillämpas stadgandena 1 § 3 mom.. För närvarande förutsätter verksamheten att tillstånd beviljats av trafikministeriet enligt 5 §.

Användaren skall ha rätt att bygga ett telenät för eget behov. Telelagen skall dock inte tillämpas på byggandet. Användaren får sålunda inte grunda rätt att lägga ut telekablar i en kabelstråksplan enligt 11 §.

Om andra användare ansluts till ett separat nät avsett för användarens eget behov, blir nätet ett allmänt telenät som inte omfattas av 1 § 2 mom. 1 punkten. För dylik verksamhet skall enligt omständigheterna ansökas om koncession enligt 5 § eller göras en i 7 § avsedd anmälan om televerksamhet, såvida det inte är fråga om televerksamhet av liten betydelse enligt den föreslagna 1 § 2 mom. 5 punkten.

Ett separat nät kan kopplas till det allmänna telenätverket enligt 2 a kap., varvid det går att därifrån bedriva telekommunikation med andra telenät. Om kriterierna för att ett nät skall kopplas till det allmänna telenätet stadgas i 10 c och 10 d §§. Dessa lagrum tillämpas även på ett i 1 § 2 mom. 1 punkten avsett nät som ansluts till det allmänna telenätet.

I 2 mom. 2 punkten i lagförslaget nämns inte längre jämfört med motsvarande lagrum, dvs. 1 § 3 mom. 2 punkten sådan användning av radioanläggningar att man utan att utöva allmän televerksamhet bildar en fast förbindelse med hjälp av radioanläggningar. Förslaget innebär att televerksamhet i ett separat nät inte, med de begränsningar som anges i paragrafens 3 § 4 mom., skall höra till lagens tillämpningsom-

råde ens när ett separat nät eller en del av det har bildats med hjälp av fasta förbindelser som upprättats med radioanläggningar.

Med återförsäljning enligt 2 mom. 3 punkten i lagförslaget avses verksamhet som enbart omfattar uthyrning av fasta förbindelser eller köp av t.ex. kopplingstjänster av teleinrättningarna och återförsäljning av dem till kunderna. Kännetecknande för denna verksamhet är att utövaren över huvud taget inte förfogar över någon central eller annan teleutrustning som behövs för koppling av teledelarna. Återförsäljarens huvudsakliga rörelsevinst består av skillnaden mellan återförsäljnings- och anskaffningspriserna. Inom verksamheten utpyttjas teleinrättningarnas mängdrabatter. Återförsäljningen kan omfatta exempelvis konsulttjänster och andra prestationer än sådana som ingår i televerksamheten. Däremot är det inte fråga om enbart återförsäljning om det i verksamheten ingår prestationer som räknas som televerksamhet, t.ex. koppling av teleförobindinger i verksamhetsidkarens central eller i någon annan anläggning som har anslutits till de allmänna telenäten genom förbindelser hyrda av en teleinrättning. På sådan verksamhet tillämpas således telelagen, och härvid behövs antingen koncession enligt 5 § eller en anmälan om televerksamhet enligt 7 §.

Det uppstår ett avtalsförhållande mellan användaren och teleinrättningen också i det fall då användaren skaffar teletjänsterna via en återförsäljare. Teleinrättningen överlåter anslutningen eller övriga teletjänster till slutanvändaren, som dock kan anlita en återförsäljare som sitt ombud. Återförsäljaren skall enligt den allmänna avtalsrätten också kunna ingå avtal med sina kunder om att återförsäljaren fördelar teleinrättningens gemensamma fakturering på kunderna, uppbär avgifterna av dem och sköter betalningen av räkningarna till teleinrättningen. I detta fall svarar återförsäljaren för att fördelningen av faktureringen är riktig. Om fördelningen av räkningarna däremot sköts av teleinrättningen, svarar den för att slutanvändarnas räk-

ningar är riktiga och kan i det fallet uppbära kostnaderna för sin faktureringservice hos användarna. Teleinrättningen är därmed inte skyldig att utan ersättning ordna faktureringservice åt återförsäljaren. Om återförsäljaren ordnar fakturering i fråga om sina egna kunder och redovisar avgifterna vidare till teleinrättningen, har denna rätt att stänga av användarens anslutningar också i de fall då det är återförsäljaren som har underlåtit att betala avgifterna till teleinrättningen. Trafikministeriet skall vid behov meddela närmare föreskrifter i frågan med stöd av 10 § 2 mom. Avsikten är att föreskrifterna skall kompletteras så, att teleinrättningarna till ett anslutningsavtal skall foga en punkt av vilken framgår användarens och återförsäljarens rättigheter och skyldigheter när teletjänsterna skaffas av en återförsäljare.

Trafikministeriet kan genom ett beslut som utfärdas med stöd av 2 mom. 4 punkten i lagförslaget lämna också annan allmän televerksamhet, med undantag för telefoni-tjänst och mobil teletjänst, utanför lagens tillämpningsområde. I praktiken kunde sådana här beslut gälla närmast dataöverföring. Till en början utfärdas dessa beslut i fråga om uppkopplad dataöverföring, om vilken enligt nuvarande praxis skall göras en anmälan.

Paragrafens 2 mom. 5 punkt, som gäller televerksamhet av liten betydelse, motsvarar den nuvarande 3 mom. 4 punkten.

Stadgandet om försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets televerksamhet i det gällande 2 mom. blir överflödigt på grund av 2 mom. 1 punkten i lagförslaget. Förslaget påverkar inte dessa inrättningars nuvarande rätt att upprätthålla och bygga telenät.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar till sitt innehåll den nuvarande paragrafens 4 mom. På grund av strukturen hos det nya 2 mom. föreslås vissa preciseringar under momentet.

Om man vill ansluta ett telenät som faller utanför lagens tillämpningsområde som en del till det allmänna telenätverket eller till en anslutning i det allmänna telenätet, skall på byggandet av ett sådant nät enligt 1 § 4 mom. tillämpas stadgandena i den föreslagna 10 c § om teleentreprenad och stadgandena i den föreslagna 10 d § om skyldigheterna för ägaren till ett telenät. Stadgandena är nödvändiga för att man skall kunna garantera att de nät som ansluts till det allmänna telenätverket uppfyller de tekniska

kraven på allmänna telenät.

2 §. *Definitioner.* Lagens definition av telenät kompletteras, till lagen fogas definitionen av allmänt telenät och lagens definition av teleterminalutrustning kompletteras så att den motsvarar definitionen i EG:s lagstiftning. Definitionen ingår i rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om teleterminalutrustning och ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse (91/263/EEG).

Den definition av ett allmänt telenät som föreslås i den 2 a punkt som föreslås fogad till paragrafen påverkar inte tillämpningen av lagen.

Definitionen av teleterminalutrustning utvidgar i någon mån begreppet enligt gällande lag. Teleförvaltningscentralen har med stöd av lagens 20 § meddelat föreskrifter som i praktiken innebär att en definition av begreppet teleterminalutrustning som motsvarar EG:s lagstiftning redan har trätt i kraft också i Finland.

4 §. *Rätt att utöva televerksamhet.* Enligt 1 mom. fås rätt att utöva allmän televerksamhet genom antingen koncession enligt 5 § eller anmälan om televerksamhet enligt 7 §.

Det föreslås att stadgandet i nuvarande 6 § 2 mom. flyttas till 4 § 2 mom. Den verksamhet som avses under momentet förutsätter koncession enligt 3 § kabelsändningslagen (307/87). Därför kräver verksamheten inte heller i fortsättningen koncession för televerksamhet. Den som utövar kabelsändningsverksamhet är inte heller skyldig att göra en separat anmälan om televerksamhet. Om det i de nät som stadgandet avser dock bedrivs annan televerksamhet än distribution av program, tillämpas förfarandet med koncession och anmälan enligt telelagen. På distribution av program annanstans än i ett lokalt telenät tillämpas likaså förfarandet med koncession och anmälan enligt telelagen.

5 §. *Koncession.* Enligt 1 mom. skall koncession nu krävas bara för byggande och underhåll av ett sådant allmänt telenät som huvudsakligen är avsett för förmedling av samtal eller där förbindelser upprättas med hjälp av radioanläggningar. De vanligaste av de telenät som avses i stadgandet är telefon- eller mobiltelenät. Koncession behövs enligt förslaget också för byggande och underhåll av andra allmänna telenät, t.ex. allmänt dataöverföringsnät, om förbindelser upprättas i

telenätet med hjälp av radioanläggningar. Stadgandet behövs eftersom flera projekt för sådan televerksamhet för vilken det finns endast ett begränsat antal radiofrekvenser tillgängliga kan vara aktuella samtidigt. I koncessionsförfarandet skall bedömas vem av flera konkurrerande sökanden som skall beviljas koncession.

Ett telenät avsett huvudsakligen för förmedling av samtal är inte t.ex. ett dataöverföringsnät, fastän samtal kan förmedlas i det åtminstone begränsat. Om radioanläggningar inte används för att upprätta förbindelser i ett sådant telenät, skall koncession inte krävas för byggande av nätet, utan en anmälan om televerksamhet enligt 7 § är tillräcklig.

Det är således möjligt för var och en som har gjort en anmälan enligt 7 § att enbart sälja tjänster som ingår i televerksamheten, också i telefon- och mobiltelenäten.

Enligt det föreslagna 2 mom. är tillståndet till televerksamhet beroende av laglighetsprövning. Det skall beviljas om de lagstadgade kraven uppfylls. Vid utvärderingen av de tillräckliga ekonomiska och andra resurserna enligt momentets 1 punkt beaktas kvaliteten och omfattningen av den verksamhet som koncessionen söks för. Den sökande skall i sin ansökan lägga fram en utredning över den planerade verksamheten samt en finansierings- och investeringsplan. Närmare stadganden om den utredning som skall bifogas ansökan finns i en förordning som utfärdas med stöd av 32 §. För närvarande finns dessa stadganden i 7 § teleförordningen (868/92). Koncession föreslås bli beviljad om de utredningar som bifogats ansökan inte visar att det inte finns ekonomiska möjligheter för att projektet skall lyckas.

Villkoren i 2 punkten i momentet anses i regel bli uppfyllda såvida inte den sökande eller hans företrädare genom sin tidigare verksamhet kan anses ha gett belägg för att den sökande inte kommer att följa de stadganden och föreskrifter som avses i förslaget.

Enligt 3 punkten i momentet kan en ansökan om koncession avslås om det inte finns tillräckligt med radiofrekvenser till förfogande för verksamheten. Stadgandet behövs speciellt inom den mobila teletjänsten. Ofta kan endast ett begränsat antal mobiltelenät fullbordas på ett tekniskt meningsfullt sätt. Om användningen av radiofrekvenser stadgas i radiolagen. Koncessionerna för televerksamhet som använder sig av radio-

frekvenser beviljas enligt den huvudregel som anges i den allmänna motiveringen i den ordning ansökningarna blir anhängiga. Vid behandlingen av koncessionen utreds om radiofrekvenser för ändamålet finns att tillgå. Radiofrekvenserna reserveras för ett visst ändamål i frekvensplaner som utarbetats i internationellt samarbete och genom nationella frekvensreservationer. Ingen har utifrån lagen rätt att kräva att radiofrekvenser skall reserveras för ett visst ändamål. Om det för den radioteleverksamhet ansökan gäller finns lediga frekvenser som har reserverats för detta ändamål, kan ansökan om koncession för allmän televerksamhet dock inte avslås för att verksamheten inte anses nödvändig.

Om flera ansökningar behandlas samtidigt och alla inte kan godkännas på grund av de knappa radiofrekvenserna, beviljas koncessionen de sökande som bäst klarar av att tillgodose användarnas behov enligt telelagen. När det är fråga om att bygga ett telenät och alla inte kan beviljas koncession på grund av de knappa radiofrekvenserna kan man också offentligt annonsera om möjligheten att ansöka om koncession.

Till koncessionen för byggande av i synnerhet ett radiotelenät kan alltid fogas som villkor att verksamheten måste inledas inom en viss tid. Om villkoret inte uppfylls blir radiofrekvenserna tillgängliga för andra intresserade.

Koncessionerna skall altjämt enligt 3 mom. beviljas av statsrådet. När ansökningarna avgörs i form av laglighetsprövning har de inte i allmänhet en sådana samhällspolitisk betydelse att de borde behandlas i statsrådet allmänna sammanträde.

Den sökande skall ha rätt enligt 27 § 2 mom. att besvara sig över koncessionsbeslutet. Besvaren kan gälla ett avslag, villkoren för koncessionen eller dess giltighetstid. En annan sakägare, t.ex. en konkurrent, har besväringsrätt också i fråga om ett positivt koncessionsbeslut.

6 §. *Koncessionsvillkor.* Koncession kan enligt 1 mom. beviljas också på bestämd tid. Koncession på bestämd tid behövs exempelvis om man vill försäkra sig om att teleinrättningen fullgör sin skyldighet att bygga ett nät. För att teleinrättningen på ett förnuftigt sätt skall kunna göra de investeringar som behövs för byggandet av nätet kan tiden dock inte vara kortare än 10 år.

Paragrafens 2 och 3 mom. har samma

innehåll som 7 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen.

Med stöd av paragrafens 2 mom. kan i koncession ställas upp villkor som överensstämmer med de väsentliga krav som definieras i kommissionens direktiv 90/388/EEG. Enligt direktivet avses med väsentliga krav de icke-ekonomiska skäl av allmänt intresse som kan få en medlemsstat att begränsa tillgången till det allmänt tillgängliga telenätet eller till allmänt tillgängliga teletjänster. Dessa skäl är säkerhet vid nätets drift, upprätthållande av nätets integritet och i berättigade fall samverkan mellan tjänster och dataskydd. I samband med en ändring av direktivet i fråga håller kommissionen även på att ändra definitionen på väsentliga krav. Enligt ändringsförslaget avses med väsentliga krav dessutom att man ställer upp mål för miljöskyddet och stads- och regionplaneringen, att man utnyttjar frekvenserna på ett effektivt sätt och att man undviker skadliga störningar mellan kommunikation som baserar sig på radiovågor och andra rymd- eller markbaserade tekniska system.

7 §. *Anmälan om televerksamhet.* I 1 mom. stadgas om televerksamhet som inte kräver koncession. Sådan televerksamhet är enligt 1 mom. 1 punkten bl.a. televerksamhet som utövas i andra telenät än nät som är avsedda huvudsakligen för förmedling av samtal, när det inte är fråga om allmän televerksamhet där förbindelser upprättas med användning av radioanläggningar. Vid sidan av den uppkopplade dataöverföring som också nu kräver enbart en anmälan skall koncession inte behövas för dataöverföring med fasta ledningar ens då teleinrättningen själv bygger det nät som behövs. Också för telexverksamhet och förmedling av telegram räcker det enligt förslaget med endast en anmälan. Dessa verksamhetsformer har dock ingen avsevärd ekonomisk betydelse.

Också förmedling av telekommunikation i sådana allmänna telenät för vilka koncession krävs skall enligt momentets 2 punkt befrias från koncession. Därmed krävs anmälan för sådan verksamhet i vilken en teleinrättning förmedlar telekommunikation i ett telenät enligt 5 § 1 mom. eller 7 § 1 mom. 1 punkten samt för sådan verksamhet i vilken utövaren av televerksamhet förmedlar telekommunikation via förbindelser som han hyr av en annan teleinrättning. En teleinrättning har inte större rätt än användaren att

utifrån en anmälan om televerksamhet bygga ett telenät som avses i 15 § 1 mom. eller upprätta andra teleförbindelser. Däremot kan ett företag som har gjort en anmälan om televerksamhet använda sin central till att koppla kundernas telekommunikation och förmedla den vidare. Företaget kan koppla användare till sina centraler med abonnentförbindelser som det hyrt av andra teleinrättningar och använda andra fasta förbindelser som det hyrt för att koppla sin central till det allmänna telenätet.

En teleinrättning som verkar utifrån en anmälan kan ge användaren en anslutning till telenätet. Mellan användaren och den teleinrättning som upprätthåller nätet uppstår inget avtalsförhållande. Den teleinrättning som har överlåtit anslutningen till slutanvändaren står i kundförhållande till den teleinrättning som upprätthåller nätet. Den teleinrättning som har överlåtit telenätet har rätt att stoppa användningen av nätet t.ex. om den teleinrättning som tillhandahåller tjänsterna underlåter att betala avgifterna. Utbudet av tjänster för slutanvändaren, dvs. den egentliga kunden, kan därför upphöra även om han själv har betalat sina avgifter. Om det finns risk för att utbudet av tjänster för slutanvändaren upphör i ovan nämnda fall, skall trafikministeriet enligt 30 § 1 mom. som föreslås ändrat besluta om vilka åtgärder som bör vidtas för att televerksamheten skall fortsätta.

Enligt 1 mom. 3 punkten behövs koncession inte heller för begränsade användargrupper televerksamhet. En begränsad användargrupp ("closed user group") är ett känt begrepp inom tillämpningen av gemenskapslagstiftningen. Med en sådan avses en grupp av företag som på grund av sin näringsverksamhet har en inbördes förbindelse. En begränsad användargrupp kan t.ex. utgöras av en partiäffär och detaljhandlarna tillsammans. Eftersom det är svårt att ge en allmän definition av begreppet och det också är beroende av europeisk tillämpningspraxis, skall trafikministeriet i enlighet med EG:s lagstiftning fastställa vilka användargrupper som hör till de grupper som avses i punkten.

Trafikministeriet meddelar enligt 8 § 3 mom. närmare föreskrifter om samtrafik i de fall som avses i 1 mom. Trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen meddelar med stöd av 20 § föreskrifter om nummerplaneringen i fråga om de teleinrättningar som har gjort en anmälan om televerksamhet.

Enligt 2 mom. skall anmälan om televerksamhet göras till trafikministeriet. Förfarandet motsvarar det nuvarande förfarandet vid anmälan om uppkopplad dataöverföring.

Stadgandena och bestämmelserna om teleinrättningar gäller i tillämpliga delar också de utövare av televerksamhet som gjort en anmälan om televerksamhet. Om teleinrättningarnas skyldigheter stadgas särskilt i 8 §. Däremot tillämpas 9 § endast på teleinrättningar med koncession.

Trafikministeriet kan enligt 3 mom. förbjuda utövandet av televerksamhet som bygger på anmälan, om det är uppenbart att utövaren av televerksamheten inte uppfyller villkoren för koncession i 5 § 2 mom.

Likaså kan en teleinrättning förbjudas att utöva verksamhet som är beroende av en avmätan om man bryter mot stadgandena om hinder för korsvis subventionering i 22 § 1 och 2 mom. vilka föreslås ändrade. Stadgandet behövs som en effektiv sanktion vid övervakningen av korsvis subventionering. Teleinrättningen skall ha i 27 § avsedd rätt att söka ändring i trafikministeriets beslut.

Enligt förslaget skall till 26 § fogas ett straffstadgande för sådana fall då televerksamhet bedrivs utan att en anmälan om detta görs.

8 §. *Teleinrättningarnas skyldigheter.* I lagrummet stadgas om teleinrättningarnas skyldigheter. Stadgandena gäller alla teleinrättningar oberoende av om de har fått tillstånd till televerksamheten genom koncession eller en anmälan om televerksamhet eller om de bygger och upprätthåller ett telenät eller endast erbjuder tjänster i en annan teleinrättnings telenät.

Enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten att teleinrättningarna skall vara skyldiga att bedriva allmän televerksamhet i enlighet med sina rättigheter beträffande verksamheten. Stadgandet ersätter 9 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen.

Ett stadgande som motsvarar den föreslagna paragrafens 1 mom. ingår för närvarande i 8 § 1 mom.

Enligt momentets 3 punkt skall teleinrättningarna vara skyldiga att ordna samtrafik. Med ordnande av samtrafik avses att de användare som är anslutna till alla telenät kan idka telekommunikation sinsemellan. Teleinrättningarna skulle ha en skyldighet att ordna samtrafiken tillsammans med övriga teleinrättningar i enlighet med närmare föreskrifter som utfärdas av trafikministeriet

med stöd av 3 mom. De har denna skyldighet också om de inte kan nå enighet om de inbördes ersättningarna. Trafikministeriet kan med stöd av denna paragraf också befria en teleinrättning från skyldigheten eller rättigheten i fråga om samtrafik. Samtrafikskyldighet skulle inte förekomma t.ex. för teleinrättning som erbjuder enbart teletjänster i en annan teleinrättnings telenät som inte har egna abonnentnumror. Om användare redan anslutits till telenät när beslut fattas, skall de höras innan beslutet fattas.

Punkt 4, som gäller beredskap för undantagsförhållanden, motsvarar 9 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen.

Sina befogenheter enligt den föreslagna 1 mom. 5 punkten skall trafikministeriet använda när EG:s lagstiftning förutsätter att tillgången till en viss service tryggas. Det kan t.ex. röra sig om ett minimiurval teletjänster som enligt gemenskapslagstiftningen skall tillhandahållas överallt inom EU. De befogenheter som lagrummet ger skall användas så neutralt som möjligt med tanke på konkurrensen. De föreskrifter som avses i förslaget kan meddelas antingen i koncessionen eller genom ett separat beslut.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. ersätter det gällande 9 § 2 mom., som har samma innehåll.

Paragrafens 3 mom. ersätter det nuvarande 8 § 3 mom. Trafikministeriet kan enligt stadgandet också meddela föreskrifter om de allmänna grunderna för avgifter för samtrafiken. Genom dem går det att meddela föreskrifter i enlighet med trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för teleavgifter, bl.a. om nätersättningar. Dessa allmänna föreskrifter kan enligt förslaget inte längre meddelas med stöd av 22 § 2 mom. Föreskrifterna om avgifter för samtrafiken kan behövas också när EG:s lagstiftning genomförs i Finland.

Trafikministeriets gällande beslut om samtrafik inom televerksamheten (1110/93) som utfärdats med stöd av 8 § 3 mom., skall också kompletteras med noggrannare föreskrifter om samtrafiken för de fall då den ena av teleinrättningarna inte har rätt att bygga ett telenät.

Eftersom konkurrensen inom fjärrteleverksamheten är obegränsad har trafikministeriet inte längre enligt den gällande lagen fastställt transmissionsförbindelserna mellan teleinrättningarna. Den gällande lagens text om transmissionsförbindelser föreslås därför

bli struken.

9 §. *Skyldigheter för teleinrättningar som erhållit koncession.* Vid sidan av de skyldigheter som gäller för alla teleinrättningar har de teleinrättningar som beviljats koncession särskilda skyldigheter i enlighet med den föreslagna paragrafen. Lagrummet gäller således de teleinrättningar som har rätt att bygga allmänna telenät som huvudsakligen är avsedda för förmedling av samtal samt allmänna telenät där förbindelser upprättas med hjälp av radioanläggningar.

Skyldigheterna motsvarar teleinrättningarnas skyldigheter enligt den gällande lagen. Paragrafens 1 mom. 1 punkt motsvarar den första meningen i det gällande 8 § 1 mom., och 2 - 4 punkten motsvarar 1 - 3 punkten i den gällande 9 § 1 mom.

Enligt paragrafens 2 mom. kan trafikministeriet vid behov fastställa krav på servicenivå hos teleinrättningar med koncession. Också i den gällande 1 punkten i 9 § 1 mom. förutsätts det att teleinrättningarna verkar inom ramen för fastställda krav på servicenivå, även om lagen inte ger någon myndighet befogenhet att fastställa kraven. När EG:s lagstiftning genomförs nationellt är det nödvändigt att ställa krav på servicenivå. Gemenskapslagstiftningen kommer eventuellt att förplikta till nationell lagstiftning t.ex. om leveranstiden för tjänsterna och om hur teleinrättningarna skall informera sina kunder om sin servicenivå.

10 a §. *Teleinrättningarnas inbördes rättigheter och skyldigheter.* Enligt paragrafens 1 mom. har en teleinrättning en rätt som motsvarar de rättigheter för en användare som anges i 10 § att få anslutningar, abonnentförbindelser och andra fasta förbindelser i en annan teleinrättnings nät.

Med stöd av paragrafens 1 mom. 1 punkt har endast en teleinrättning som själv inte har någon rätt att bygga nät den rätt som avses i momentet. Samma rätt har dock enligt förslaget också en teleinrättning som är dotterbolag till en annan teleinrättning eller som en annan teleinrättning annars har bestämmanderätt över. Principen är densamma också när moderbolaget till den teleinrättning som ber om överlåtelse själv har rätt att bygga motsvarande fasta förbindelser.

Förslaget innebär att en teleinrättning som bygger nät och som med stöd av den föreslagna paragrafen vill ha anslutningar, abonnentförbindelser eller fasta förbindelser av en konkurrent, måste bolagisera tillhan-

dahållandet av teletjänster. På så sätt blir byggande av telenät och tillhandahållande av teletjänster i nät som hyrts av en annan teleinrättning ekonomiskt sett så separata funktioner att korssubvention mellan funktionerna kan övervakas effektivt.

Med stöd av paragrafens 1 mom. 2 punkt skall en teleinrättning inte ha skyldighet att till en annan teleinrättning överlåta abonnentförbindelser eller fasta förbindelser som den överlåtelseskyldiga teleinrättningens egna användare behöver. Stadgandet behövs för att den teleinrättning som upprätthåller nätet skall kunna betjäna sina kunder störningsfritt. Överlåtelseskyldigheten skall således inte gälla abonnentförbindelser och inte heller andra teleförbindelser som redan är i bruk bland den överlåtelseskyldiga teleinrättningens användare, om inte användaren själv vill övergå till den teleinrättning som kräver överlåtelse. Överlåtelseskyldigheten skall inte heller gälla teleförbindelser för vilkas vidkommande man kan bedöma att de inom en rimlig tid kommer i de användares bruk som vid överlåtelseögonblicket anslutits eller i framtiden ansluts till den överlåtelseskyldiga teleinrättningens telenät.

En teleinrättning som kräver överlåtelse skall med stöd av paragrafens 1 mom. ha rätt att få teleförbindelser för att kunna utöva allmän televerksamhet. Med det avses tillhandahållande av anslutningar för de kunder med vilka teleinrättningen har ingått avtal om leverans av anslutningen samt förmedling av dessa användares telekommunikation.

Överlåtelseskyldigheten gäller alla telenät på samma grunder, dvs. såväl telefon- och mobiltelenät som dataöverföringsnät. Överlåtelseskyldiga är de teleinrättningar som har rätt att bygga ett allmänt telenät med stöd av antingen koncession (telefon- och mobiltelenät samt nät där förbindelser upprättas med hjälp av radioanläggningar) eller en anmälan om televerksamhet (övriga telenät). Teleinrättningens rätt enligt paragrafen skulle ändå inte vara mera omfattande än användarens rätt. Därför skulle inte t.ex. en teleinrättning vars telenät är avsett för distribution av rundradioprogram eller kabelsändningar vara skyldig att hyra nätkapacitet för övrig televerksamhet såsom telefon- eller dataöverföringsverksamhet.

En teleinrättning som tillhandahåller teletjänster med hjälp av en anslutning kan koppla sin teleterminalutrustning till den

teleinrättnings central som har överlåtit anslutningen eller till en annan teleutrustning från vilken förbindelsen kan kopplas vidare via det allmänna telenätverket till andra teleanslutningar. En teleinrättning som tar en anslutning av en annan teleinrättning och tillhandahåller tjänster får härvid också service av den teleinrättning som överlåtit anslutningen när det gäller kopplingen till det allmänna nätet. Den teleinrättning som får anslutningen kan i användaranslutningen också ha en egen teleutrustning där kundens telekommunikation kopplas på nytt. De teleinrättningar som nu verkar utan rätt att bygga ett nät kopplas enligt koncessionsvillkoren till en annan teleinrättnings telenät enligt de normer som fastställts för användaranslutningen.

Med abonnentförbindelse avses i förslaget en förbindelse som upprättats via ledare eller per radio eller som deras kombination och som förbinder användarens teleterminalutrustning eller telenät till ett allmänt telenäts central eller någon annan motsvarande utrustning som hör till det allmänna telenätverket. En teleinrättning som tillhandahåller teletjänster kan enligt 1 mom. med en fast abonnentförbindelse hyrd av en annan teleinrättning koppla sina kunders teleterminalutrustning eller telenät till en central som den själv upprätthåller eller till en motsvarande teleutrustning eller eventuellt till en tredje teleinrättnings central. En teleinrättning som hyrt den via en abonnentförbindelse kan erbjuda sina kunder sin centrals kopplingstjänster. Användaren kunde på så sätt anskaffa sin teleanslutning och sina teletjänster också hos någon annan teleinrättning än den som levererat abonnentförbindelsen. En central eller annan utrustning kan vidare kopplas exempelvis till en fjärrcentral med andra fasta förbindelser hyrda med stöd av den föreslagna paragrafens 1 mom.

En teleinrättning som erbjuder teletjänster i ett mobiltelenät kunde med stöd av den föreslagna paragrafen av en teleinrättning som upprätthåller ett telenät också få mobiltelearparater och mobiltelefonätets förbindelser. Den teleinrättning som hyrt förbindelserna för sitt bruk kunde vidare överlåta anslutningar till slutanvändarna och upprätthålla en central, som skulle förmedla teleförbindelser i mobiltelenätet. Sådan verksamhet förutsätter en anmälan om televerksamhet enligt 7 §.

Överlåtelseskyldigheten enligt 1 mom.

gäller vid sidan av anslutningar abonnentförbindelser och andra fasta förbindelser inga andra prestationer, t.ex. utrymmen som behövs för placeringen av teleutrustning. Enligt paragrafens 1 mom. är teleinrättningen inte heller skyldig att ta hand om en annan teleinrättnings fakturering eller att erbjuda den andra prestationer som inte ingår i televerksamheten.

När det gäller andra syften än televerksamhet har teleinrättningarna överlåtelseskyldighet enligt paragrafens 1 mom. också gentemot teleinrättningar med rätt att bygga ett motsvarande telenät. Sålunda kan t.ex. en teleinrättning som tillhandahåller publika telefonsj tjänster eller mervärdestjänster på samma sätt som nu få en anslutning av en annan teleinrättning för att kunna tillhandahålla dessa tjänster.

Enligt paragrafens 2 mom. har en teleinrättning som byggt ett nät en mera omfattande överlåtelseskyldighet när det gäller vissa delar av nätet. Med kabelkanaler avses i 2 mom. 1 punkten skydds konstruktioner där kablar för televerksamhet kan placeras. Överlåtelseskyldigheten skall gälla det utrymme i kabelkanalerna där ledningen kan dras. Också kabelkanaler byggda innan den föreslagna lagen träder i kraft skall omfattas av överlåtelseskyldigheten om det i dem finns ledigt utrymme som den teleinrättning som har byggt kanalerna inte inom rimlig tid behöver för sin televerksamhet.

Radiomasterna är konstruktioner där antenner kan placeras bl.a. som basstationer för mobiltelefoni. Vid uppskattningen av lediga antennplatser bör även beaktas störningar som radiosändare förorsakar varandra.

Skyldigheten att överlåta kabelkanaler och radiomasternas antennplatser skulle gälla enbart situationer då byggandet av dem inte skulle vara ändamålsenligt p.g.a miljöskydd, planläggning eller regionplanering.

Eftersom teleinrättningarna har ett servicetvång enligt 3 § 1 mom. och 10 § samt 10 a § som föreslås ändrad är en teleinrättning med rätt att bygga ett nät skyldig att bygga telenätet på ett sätt som motsvarar efterfrågan och så att det också står till förfogande för de övriga teleinrättningar som avses i 1 mom. i 10 a § som föreslås ändrad. I koncessionen, de med stöd av 9 § 2 mom. fastställda kraven på servicenivå och de med stöd av 20 § meddelade tekniska föreskrifterna kan ingå noggrannare föreskrifter om

byggandet av nät.

Trafikministeriet meddelar med stöd av paragrafens 3 mom. närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen. Genom beslut bestäms bl.a. vilka bör beaktas vid definieringen av skäligen behov. Trafikministeriet bestämmer också om förfarandet i det fall att teleinrättningarna inte kan komma överens om överlåtelsevillkoren.

En teleinrättning som med stöd av lagrummet överlåter teletjänster kan uppbära det pris som den anser vara lämpligt. Om teleinrättningen själv också tillhandahåller sådan service för vilken den hyr ut nät, skall den iakttä vad som stadgas i 22 § 1 mom. som föreslås ändrat och trafikministeriets föreskrifter som vid behov utfärdas med stöd av 3 mom. i nämnda paragraf. Prissättningen omfattas också av den allmänna konkurrenslagstiftningen, som till dessa delar stämmer överens med förslaget.

Om det finns flera än en överlåtelseskyldig teleinrättning bestämmer trafikministeriet med stöd av 4 mom. vilken teleinrättning som är överlåtelseskyldig. En sådan föreskrift ges endast när den överlåtelseskyldiga teleinrättningen och den teleinrättning som kräver överlåtelse inte kan komma överens om saken. En föreskrift kommer i fråga särskilt när nya teleförbindelser måste byggas med tanke på överlåtelseskyldigheten. Trafikministeriet bestämmer att den teleinrättning som kan bygga förbindelsen på det tekniskt och ekonomiskt mest ändamålsenliga sättet skall vara överlåtelseskyldig. Därvid beaktas också vilka ägo- och beroendeförhållanden den teleinrättning som kräver överlåtelse har gentemot andra teleinrättningar som har rätt att bygga motsvarande förbindelser.

10 b §. *Import, försäljning och saluförande av teleterminalutrustning.* Stadgandena i den nuvarande 10 a § föreslås bli intagna i 10 b § som samtidigt skulle flyttas till 2 kap. som gäller utövande av televerksamhet.

Enligt förslaget blir den som säljer teleterminalutrustning tvungen att sälja terminalutrustningen till samma pris oberoende av om köparen av samma säljare även skaffar andra prestationer som ingår i televerksamheten.

Med prestationer som ingår i televerksamheten avses i förslaget 4 mom. bl.a. en anslutning till telenätet. Med säljare avses antingen en teleinrättning som idkar handel med teleterminalutrustning eller en försäljare

som säljer teleterminalutrustning och som enligt ett avtal med teleinrättningen återförsäljer prestationer som ingår i televerksamheten.

10 c §. *Teleentreprenad.* Stadgandena i den nuvarande 10 b § föreslås bli intagna i 10 c §. Till 2 mom. fogas ett stadgande om att Teleförvaltningscentralen genom ett beslut kan bestämma att installationer av ringa omfattning får göras utan den auktorisering som avses i lagen. En sådan föreskrift meddelas om arbeten som utan den yrkeskunskap som vanligtvis krävs vid teleentreprenader kan utföras utan att verksamheten i det allmänna telenätverket äventyras.

10 d §. *Skyldigheter för ägaren till ett telenät.* Stadgandena i den nuvarande 10 c § föreslås bli intagna i 10 d §.

20 §. *Tekniska föreskrifter.* I paragrafen 1 mom. görs en ändring på grund av att stadgandena i 10 b § flyttas till 10 c §.

22 §. *Teleavgifter.* Av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen stryks det allmänna stadgandet om att avgifterna skall vara rättvisa och skäligen. Kravet på att avgifterna skall vara rättvisa och skäligen gäller dock alljämt för teleinrättningarnas inbördes avgifter i de fall som anges i det föreslagna 1 mom.

En teleinrättning med koncession kan också själv eller genom förmedling av ett dotter- eller intressebolag utöva verksamhet för vilken det behövs en anmälan om televerksamhet. Härvid skall de avgifter för prestationer enligt 10 a § som teleinrättningen tar ut av sina konkurrenter vara rättvisa och stå i skäligen proportion till kostnaderna för prestationerna.

I förslaget avses kravet på rättvisa att de avgifter som teleinrättningen uppbär skall bestämmas enligt samma grunder oberoende av till vilken teleinrättning prestationerna enligt 10 a § överläts och hurudana tjänster som tillhandahålls med hjälp av dessa prestationer. Stadgandet är nödvändigt för att teleinrättningen inte skall kunna förbättra sin egen konkurrensställning genom att prissätta sina prestationer på ett för sin egen verksamhet fördelaktigt sätt.

Enligt det föreslagna 2 mom. tillämpas 1 mom. också när en teleinrättning med koncession på andra grunder än ägande har bestämmanderätt i en teleinrättning som tillhandahåller tjänster. Bestämmanderätten kan i sådana fall grunda sig på ett avtal teleinrättningarna emellan eller på andra arrange-

mang.

Teleinrättningarna skall kunna ingå avtal om sina inbördes avgifter. Trafikministeriet fastställer med stöd av 3 mom. föreskrifter om dessa avgifter endast vid behov. Förutom principer för kostnadsberäkning kan föreskrifterna gälla bl.a. hur en teleinrättning som både bygger och upprätthåller ett tele nät och i det tillhandahåller teletjänster skall hålla de olika typerna av verksamhet tillräckligt väl isär i ekonomiskt hänseende. Kravet är nödvändigt för att systemen för kostnadsberäkning skall kunna tillämpas. I förslaget ingår dock inga krav på att tillhandahållandet av service måste organisera en separat juridisk person. Å andra sidan hindrar stadgandet inte heller en sådan utveckling.

De föreskrifter som vid behov meddelas för beräkning av kostnaderna skall följa principerna enligt 6 § trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för teleavgifterna. Föreskrifterna skall också stämma överens med principerna om kostnadsberäkning enligt EG:s lagstiftning.

De teleavgifter som fastställs i trafikministeriets beslut som utfärdats med stöd av det föreslagna 3 mom. skall stå i skäligen proportion till kostnaderna för prestationen. När kostnaderna för prestationen beräknas skall hänsyn tas till lönsamheten och kostnadsmotsvarigheten under en lång period hos den anslutning, abonnentledning eller fasta förbindelse som överläts. Överlåtelsepriset skall fastställas så att överlåtelsen med beaktande av kostnaderna för byggande av anslutningen eller förbindelsen är lönsam verksamhet för den teleinrättning som byggt telenätet. Avgiften bör även täcka skäligen avkastning på det placerade kapitalet.

Trafikministeriets med stöd av 3 mom. vid behov fastställda bestämmelser skulle leda till att teleinrättningarna bokföringsmässigt bör specificera bl.a. de teleavgifter som man uppburit va konsumenten för abonnentförbindelser och andra teletjänster. De sist nämnda upp bärs bl.a. för förmedling av telekommunikation som behövs vid koppling,- styrning- och routingtjänster samt och övriga dylika tjänster. Specificering är nödvändig för övervakningen av att avgifterna är rättvisa och kostnadsorienterade.

Trafikministeriets bestämmelser skulle även gälla abonnentavtal gjorda före lagens ikraftträdandet. Om konsumenten flyttar över till en annan teleinrättning får han säga

upp sitt avtal med den teleinrättning som installerat abonnent förbindelsen.

Med stöd av 3 mom. skall också meddelas föreskrifter genom vilka man beträffande avgifterna mellan teleinrättningarna genomför sådana bestämmelser i EG:s lagstiftning som bl.a. gäller rättvisekravet och offentlighet i fråga om teleavgifterna. Vid behov kunde trafikministeriet också meddela närmare föreskrifter om vilka omständigheter som tas i beaktande vid uppskattningen av avgifternas rättvishet.

De föreskrifter om teleinrättningarnas inbördes avgifter för samtrafik och t.ex. nätersättning som meddelats med stöd av gällande 22 § 2 mom. kan alljämt förbli i kraft med stöd av 8 § 3 mom.

Enligt den föreslagna 4 mom. 1 punkten kan trafikministeriet vidare meddela föreskrifter också om de allmänna grunderna för andra teleavgifter, om utvecklingen av teleavgifterna snedvrids på det sätt som avses i förslaget. Med dominerande ställning på marknaden avses detsamma som i 3 § lagen om konkurrensbegränsningar.

Trafikministeriet skall med stöd av stadgandet vid behov ingripa i saken om utvecklingen i fråga om teleavgifterna äventyrar syftet med telelagen. Trafikministeriet skall försöka påverka utvecklingen i första hand genom förhandlingar med teleinrättningarna.

Trafikministeriet utövar sin befogenhet enligt 4 mom. 1 punkten endast i undantagsfall. Föreskrifterna skall begränsas till att gälla endast omständigheter som det är nödvändigt att reglera bara med tanke på att syftet med lagen nås. Också föreskrifternas giltighet skall begränsas till en så kort tid som möjligt.

Trafikministeriets befogenhet skall inte gälla den allmänna övervakningen av missbruk i samband med frågor gällande dominerande ställning på marknaden. Det är med stöd av lagen om konkurrensbegränsningar en uppgift för konkurrensmyndigheterna.

Föreskrifterna kan gälla vissa för användarna viktiga tjänster som t.ex. telefons tjänster, eller alla teleavgifter generellt. De kan gälla också enbart rättvisekrav och skälighet i fråga om konsumenternas basservice, t.ex. teleavgifter för grundläggande telefons tjänster. Föreskrifterna kan meddelas t.ex. om en teleinrättning med dominerande ställning på marknaden försöker utestänga sina konkurrenter genom att systematiskt sätta sådana priser på sina prestationer att de ligger

under produktionskostnaderna.

Enligt den föreslagna 4 mom. 2 punkten kan trafikministeriet i Finland genomföra stadgandena i EG:s lagstiftning om teleavgifter. Sådana stadganden ingår bl.a. i rådets direktiv (92/44/EEG) om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser och i andra direktiv som är under beredning. Enligt dessa direktiv skall teleavgifter som uppbärs hos vissa kunder bestämmas på grundval av kostnadsberäkning. I direktivet om tillhandahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser förutsätts också särskilda förfaranden vid anmälan om prisförändringar till EG kommissionen. Om gemenskapslagstiftningen innehåller bestämmelser som kan skada telemarknader med en sådan konkurrenspraxis som den i Finland, försöker man när de nya stadgandena ges att minimera deras skadliga effekter.

23 §. *Rätt till upplysningar.* Det föreslås att teleförvaltningsmyndigheternas rätt till upplysningar av teleinrättningarna skall kompletteras för att i synnerhet iakttagandet av 22 § 1 och 2 mom. skall kunna övervakas. Rätten till upplysningar är nödvändig för att trafikministeriet i tid skall kunna vidta de åtgärder som avses i 22 § 3 och 4 mom., om det visar sig vara nödvändigt.

Det 2 mom. som föreslås fogat till paragrafen motsvarar 10 § 1 mom. lagen om konkurrensbegränsningar. I stadgandet avses med sammanslutning av teleinrättningar t.ex. Puhelinlaitosten Liitto r.y.

Det 3 mom. som föreslås fogat till paragrafen motsvarar 11 § 1 mom. lagen om konkurrensbegränsningar. Rätten enligt stadgandet att få upplysningar gäller enbart teleinrättningar med koncession.

Enligt 4 mom. som föreslås fogat till paragrafen har Teleförvaltningscentralen motsvarande rätt till upplysningar.

26. *Olovlig televerksamhet.* Till 1 punkten fogas ett straffstadgande för de fall då televerksamhet utövas utan att en anmälan om detta enligt 7 § har gjorts eller i strid med ett förbud som utfärdats med stöd av 7 § 3 mom.

26 a §. *Brott mot stadgandena om televerksamhet.* I paragrafen ändras 1 mom. 2 - 4 punkten eftersom de gällande 10 a - 10 c §§ föreslås bli 10 b - 10 d §§.

30 §. *Åtgärder med anledning av att viss televerksamhet upphör.* En teleinrättnings utbud av tjänster kan upphöra på grund av att teleinrättningen förlorar sin rätt att utöva

televerksamhet. En teleinrättning kan upphöra med sin verksamhet också av andra orsaker, t.ex. på grund av konkurs. En slutanvändares utbud av tjänster kan upphöra också annars. Den föreslagna lagen hindrar inte att en teleinrättning som upprätthåller ett telenät kan stänga anslutningar som den upplåtit till en teleinrättning som tillhandahåller tjänster och sluta leverera förbindelser till den, om den sistnämnda teleinrättningen underlåter att betala hyra för nätet.

Syftet med förslaget är att säkerställa att tjänster för användarna inte skall upphöra, fastän en teleinrättning upphör med sitt utbud. Även om användaren skulle ha rätt enligt 10 § att få motsvarande teletjänster hos andra teleinrättningar, kunde det faktum att utbudet av tjänster upphör för någon tid avbryta användarnas möjligheter till telekommunikation. För att ett avbrott skall vara så kort som möjligt, skall trafikministeriet genom sitt beslut kunna ålägga någon teleinrättning att upplåta anslutningar till sådana användare vilkas tjänster upphört. I regel vore det den teleinrättning som har upplåtit telenätet till den teleinrättning som erbjuder teletjänster. Om en sådan teleinrättning som upprätthåller ett telenät dock inte själv tillhandahåller tjänster i sitt nät, kunde också en annan teleinrättning som erbjuder tjänster i telenätet komma i fråga. Användaren skall alltid ha rätt att välja även någon annan teleinrättning än den som anges i trafikministeriets beslut.

En teleinrättning som åläggs att ge anslutningar med stöd av 30 § 1 mom. skall ha rätt att uppbära avgift för tillhandahållande av en anslutning liksom också av andra användare.

För att kontinuiteten i utbudet av tjänster skall tryggas kan en teleinrättning inte stänga en anslutning som den upplåtit till en annan teleinrättning eller hindra användningen av fasta förbindelser utan att på förhand anmäla saken till trafikministeriet. Enligt 2 mom. som föreslås fogat till paragrafen skall anmälan göras senast en vecka före åtgärden.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

I teleförordningen görs de ändringar som den föreslagna lagen förutsätter. I för-

ordningen skall bl.a. stadgas hur en anmälan om televerksamhet enligt 7 § telelagen som föreslås ändrad skall göras samt om de tidsfrister som avses i övergångsstadgandet.

På grund av 10 a § 2 mom. telelagen som föreslås ändrat kompletteras de tekniska föreskrifter som meddelats med stöd av 20 § för att det i synnerhet skall kunna säkerställas att de teleinrättningar som bygger ledningsnät reserverar en tillräcklig mängd kabelkanaler i nätet och tar hänsyn till överlåtelseskyldigheten när de bygger radiomas-ter.

Trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för teleavgifter föreslås bli upphävt, och ministeriet skall vid behov meddela de föreskrifter som avses i 22 § 3 och 4 mom. Huvudregeln vore att villkoren för överlåtelse enligt 10 a § skall överenskommas kommersiellt parterna emellan. Föreskrifter skall meddelas med stöd av 22 § 3 mom. endast i det fall att parterna inte kommer överens om överlåtelsevillkoren sinsemellan. Föreskrifter enligt den föreslagna 1 punkten i 22 § 4 mom. meddelas endast när det påvisas att prisutvecklingen är snedvriden på det sätt som avses i stadgandet. Om rådets direktiv (92/44/EEG) om tillhadahållande av öppna nät för förhyrda förbindelser skulle bli bindande för Finland, skulle trafikministeriets p.g.a. direktivet bli tuunget att fastställa föreskrifter gällande offentligheten och kostnadsberäkningen i fråga om teleavgifter med stöd av den föreslagna 2 punkten i 22 § 4 mom. Också det direktiv som skall utfärdas om tillhadahållande av telefonitjänster i enlighet med principerna för öppna nät torde förutsätta att motsvarande föreskrifter utfärdas.

Även andra beslut av trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen vilka utfärdats med stöd av telelagen skall ändras, särskilt för att ställningen för teleinrättningar som verkar med stöd av en anmälan skall ordnas. Föreskrifter som skall ändras är bl.a. trafikministeriets beslut om samtrafik inom televerksamheten och trafikministeriets beslut om numrering av telenäten (888/90). Rättigheterna och skyldigheterna för teleinrättningar som tillhadahåller tjänster i en annan teleinrättnings telenät skall ordnas på ett sätt som gynnar konkurrens, i tillämpliga delar på samma sätt som för andra teleinrättningar. Av tekniska skäl måste kvaliteten och omfattningen i fråga om den utövade verksamheten dock beaktas bl.a. i föreskrifter

gällande samtrafik och i nummerförvaltningen.

3. Ikraftträdande

Genom övergångsstadganden säkerställs att teleinrättningarnas televerksamhet kan fortsätta störningsfritt under den tid då teleinrättningarnas koncessionsansökningar enligt den föreslagna lagen behandlas. Avsikten är att genom en förordning som utfärdas med stöd av övergångsstadgandet stadga att de åtgärder som avses i övergångsstadgandet skall vidtas inom ca en månad efter att lagen trätt i kraft.

Lagen föreslås träda i kraft ca fyra månader efter att den har givits dock senast den 1 juni 1996.

4. Lagstiftningsordning

I förslaget har tagits i beaktande de omständigheter som framförts i grundlagsutskottets utlåtande om regeringens proposition till elmarknadslag (RP 138/1994 rd).

Med stöd av 10 a § telelagen som föreslås ändrad skall den teleinrättning som upprätthåller telenätet erbjuda anslutningar och hyra abonnentförbindelser och fasta ledningar från sitt telenät åt teleinrättningar som inte har rätt att bygga telenät. Med denna bestämmelse skulle man begränsa ägarens fria bestämmande rätt i fråga om till vem anslutningar och förbindelser avsedda för teletjänster överläts. Paragraf 22 § som föreslås ändrad gäller även de villkor med vilka en sådan överlåtelse skulle inträffa. Den överlåtelseskyldiga skulle ha rätt att få en ersättning som är i skäligt förhållande till kostnaderna. Ersättningen skulle innehålla en affärsvinst och den kunde kommersiellt överenskommas. Trafikministeriet kunde vid behov, med stöd av 22 § 3 mom., utfärda bestämmelser om kalkylerande av televerksamhetens kostnader, avgifternas jämlikhet och prislistornas offentlighet.

De föreslagna bestämmelserna skulle inte överföra telenätets ägande ej heller ständigt användarrätt till ett annat individualiserat subjekt. Skyldigheten innebär således egendomens användningsbegränsning, vilken bör uppskattas på basis av regeringsformens 12 § 1 mom.

Uthyrande av telenätet för erbjudande av teletjänster är vanligt och förnuftigt bruk av telenätet. Detta påvisas genom att teleinrätt-

ningarna bedriver motsvarande verksamhet redan nuförtiden, trots att det inte finns någon bestämmelse enligt förslaget i den gällande lagen. För ägaren av telenätet uppstår ingen ekonomisk förlust om denna bör motsättning hyra teleanslutningar och abonnent- och övriga förbindelser som förutsätts för erbjudande av teletjänster. Enligt förslaget skulle endast de teleinrättningar som inte har rätt att bygga motsvarande telenät vara berättigade till hyrförbindelser med stöd av 10 a § telelagen. Om det inte fanns någon överlåtelseplikt och ingen överenskommelse kunde nås, skulle dessa teleinrättningar inte överhuvud kunna erbjuda teletjänster till användare.

Byggande av konkurrerande fasta teleförbindelser är allmänt taget möjligt. I praktiken har i Finland byggts dubbla fjärrtelenät, mobilnät och även lokalnät. Särskilt byggande av den lokala abonnentledningen är oftast ekonomiskt olönsamt. Konkurrerande verksamhet begränsas i radioteleverksamheten av brist på frekvenser, trots att användningen av frekvenser oftast kan ordnas så att de räcker åt flere. T.ex på grund av tekniska orsaker kan för NMT-verksamheten ej längre på ett vettigt sätt fördelas frekvenser mellan konkurrenter.

Användarens telekommunikationsbehov kan tillfredställas i praktiken antingen med hjälp av det fasta telenätet eller med mobilnätet. Det råder även en konkurrenssituation mellan det fasta telenätets tjänster och mobilnätets tjänster. Telenätet kan av denna orsak inte ses som ett naturligt monopol på samma sätt som eldistributionsnätet. Teleinrättningen som levererat abonnentledningen eller abonnentförbindelsen som förverkligats med radioväg behärskar dock ofta i praktiken marknaderna så att förutsättningsnafören effektiv konkurrens saknas, om konkurrenterna till ägaren av nätet inte heller kan få användarrättigheter till förbindelserna. För användarens och samhällets förmån i

helhet är det viktigt, att de teleinrättningar som upprätthåller telenätet inte kan missbruka sin ställning.

I den i kraftvarande, på basis av den i vanlig lagstiftningsordning stiftade telelagens 10 a § har teleinrättningarna givits en skyldighet att erbjuda åt användarna anslutningar och fasta förbindelser. Rätten innehåller också en rätt att erbjuda förbindelser vidare för användning. Den föreslagna 10 a § skulle enbart vidga den kretsen av subjekt, som har rätt att av teleinrättningen få i bruk kapacitet av telenätet.

I lagstiftningen har man i en tämligen vid omfattning ansett det möjligt att med en vanlig lag begränsa fri användning av egendom. Enligt grundlagsutskottets vedertagna ståndpunkt kan i vanlig lagstiftningsordning stiftas en lag, som inte kränker ägarens rätt till sedvanligt, måttligt och förnuftigt bruk.

I förslaget ingår även statsförfattningsmässigt beaktansvärda punkter också till den del lagstiftningsmakt delegeras till trafikministeriet, särskilt 22 § 3 och 4 mom. Enligt dessa bestämmer trafikministeriet vid behov kalkyleringen av kostnaderna av televerksamheten, avgifternas jämlikhet, prislistornas offentlighet och teleavgifternas allmänna grunder. Ministeriets kompetens har i bestämmelserna specificerats och begränsats till nödvändig omfattning för att förverkliga syftet med lagen. Särskilt i 22 § 3 mom. har införts en bestämmelse för att begränsa ministeriets kompetens så, att de fastställda avgifterna vid behov bör innehålla också en skälig vinst för det investerade kapitalet.

På basis av de ovannämnda grunderna kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att av ärendet skaffas utlåtande av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av telelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i telelagen av den 20 februari 1987 (183/87) 1 §, 2 § 2 och 5 punkten, 4 - 9 §§, 10 a - 10 c §§, av vilka 10 b § samtidigt överförs till 20 kap., 20 § 1 mom., 22 §, 26 § 1 punkten, 26 a § 1 mom. 2 - 4 punkten och 30 § 1 mom.,

av dessa lagrum 1, 8 och 22 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 3 augusti 1992 (676/92) 4, 9 och 10 a - 10 c §§, 20 § 1 mom., 26 § 1 punkten och 26 a § 1 mom. 2 - 4 punkten sådana de lyder i nämnda lag, 5 § sådan den lyder i lag av den 16 juli 1990 (661/90) och i nämnda lag av den 3 augusti 1992, 6 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 22 december 1993 (1380/93) samt 7 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 16 juli 1990 och den 3 augusti 1992, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 16 juli 1990, en ny 2 a -punkt, till 2 a kap. en ny 10 d §, till 23 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 3 augusti 1992, nya 2 - 4 mom. samt till 30 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Vid televerksamhet skall iakttas vad som stadgas i denna lag. Angående radioanläggningar som är en del av ett telenät gäller dessutom vad som därom stadgas särskilt.

Denna lag gäller inte

1) televerksamhet som utövas för eget behov,

2) användning av radioanläggningar för rundradiosändningar eller annan än allmän televerksamhet,

3) återförsäljning av teletjänster som skaffats hos en teleinrättning,

4) televerksamhet huvudsakligen för förmedling av annan telekommunikation än samtal, i den omfattning trafikministeriet beslutar särskilt, ej heller

5) televerksamhet som är av liten betydelse med tanke på tillämpningen av lagen, enligt vad trafikministeriet beslutar särskilt.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. skall 20 § tillämpas på sådan verksamhet som avses i nämnda moment. Vad som stadgas i 20 § tillämpas också på anslutningar mellan nät för försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets televerksamhet som avses i 2 mom. 1 punkten och allmänna telenätet samt i fall där den televerksamhet som avses i nämnda punkt förorsakar störningar i det allmänna telenätet.

Angående ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet och blir en del av detta eller som ansluts till en anslutning i det allmänna telenätet gäller dessutom vad som stadgas i 10 c och 10 d §§.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *telenät* helheten av transmissionsledningarna samt annan teleutrustning och andra teleanläggningar för förmedling av samtal och andra meddelanden via nätanslutningspunkter, radiovågor, optiskt eller med övriga elektromagnetiska metoder,

2 a) *allmänt telenät* en helhet som används för telekommunikation som gör det möjligt att förmedla meddelanden mellan nätanslutningspunkter via kabel, med optiska medel eller på annat sätt med elektromagnetiska vågor och där allmän televerksamhet utövas,

5) *teleterminalutrustning* utrustning som för sändning, bearbetning eller emottagande av information är avsedd att med kabel, per radio, optiskt eller på annat elektromagnetiskt sätt antingen anslutas direkt till en anslutningspunkt i det allmänna telenätet eller

fungera i anslutning till det allmänna telenätet direkt eller indirekt kopplad till en anslutningspunkt i det allmänna telenätet, samt

4 §

Rätt att utöva televerksamhet

Allmän televerksamhet får utövas av sådana finska sammanslutningar och sådana i handelsregistret i Finland antecknade filialrörelser till utländska näringsidkare som beviljats i 5 § avsedd koncession för ändamålet eller som har gjort i 7 § stadgad anmälan därom.

För byggande och upprätthållande av lokala telenät som är avsedda enbart för sändning och distribution av program behövs inte någon koncession eller anmälan enligt denna lag.

5 §

Koncession

Koncession behövs för byggande av ett allmänt telenät, om telenätet är avsett i huvudsak för förmedling av samtal eller om förbindelser upprättas i allmän televerksamhet med hjälp av radioanläggningar.

Koncession skall beviljas, om det är uppenbart att

1) sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser för att sörja för teleinrättningens förpliktelser,

2) sökanden iaktar de stadganden och bestämmelser som gäller televerksamhet, och att

3) det finns radiofrekvenser för utövande av den televerksamhet ansökan gäller.

Koncessionen beviljas av statsrådet.

6 §

Koncessionsvillkor

Koncessionen beviljas tills vidare eller för minst 10 år.

I koncessionen skall anges teleinrättningens koncessionsområde och till den kan fogas villkor eller restriktioner som gäller utövandet av televerksamheten.

Villkor och restriktioner som ingår i koncessionen kan ändras med koncessions-

havarens samtycke eller om det med hänsyn till de målsättningar som nämns i 3 § 1 mom. finns särskilda skäl därtill.

7 §

Anmälan om televerksamhet

Koncession behövs inte för utövande av televerksamhet, om

1) televerksamheten utövas i ett annat telenät än ett sådant som avses i 5 § 1 mom.,

2) den som utövar televerksamhet förmedlar telekommunikation i ett telenät som avses i 5 § 1 mom., eller

3) televerksamheten utövas endast för en begränsad användargrups behov enligt vad trafikministeriet bestämmer.

Den som utövar televerksamhet enligt 1 mom. skall anmäla detta till trafikministeriet. I fråga om sådana utövare av allmän televerksamhet som gjort anmälan gäller i tillämpliga delar vad som stadgas och bestäms om teleinrättningar.

Trafikministeriet kan förbjuda utövande av televerksamhet som avses i 1 mom., om det är uppenbart att

1) den utövare av televerksamhet som gjort anmälan inte med beaktande av den utövade verksamhetens kvalitet och omfattning uppfyller villkoren för beviljande av koncession enligt 5 § 2 mom., eller att

2) den som utövar televerksamhet bryter mot i 22 § 1 mom.

8 §

Teleinrättningarnas skyldigheter

En teleinrättning skall

1) utöva allmän televerksamhet,

2) med beaktande av de villkor och restriktioner som gäller verksamheten se till att användarna med hänsyn till förhållandena har tillräckliga, säkra och trygga telekommunikationsmöjligheter på skäliga och lika villkor,

3) för egen del dra försorg om samtrafiken med andra teleinrättningar,

4) säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden genom att delta i beredningsplanering inom televerksamheten och på förhand bereda den verksamhet som skall utövas under undantagsförhållanden

samt genom andra åtgärder, samt

5) tillhandahålla teletjänster som förutsetts i Europeiska gemenskapernas författningar, enligt vad trafikministeriet bestämmer.

Om de uppgifter som följer av 1 mom. 4 punkten förutsätter åtgärder som klart avviker från sedvanlig televerksamhet och som medför väsentliga merkostnader, kan dessa kostnader ersättas av statens medel, om den som beställer åtgärden inte betalar kostnaderna.

Trafikministeriet meddelar närmare föreskrifter om samtrafiken mellan teleinrättningar och om de allmänna grunderna för de avgifter som uppbärs för denna. Bestämmelserna skall vara skäliga och rättvisa för de teleinrättningar som idkar samtrafik.

9 §

Skyldigheter för teleinrättningar som erhållit koncession

Utöver vad som stadgas i 8 § skall en teleinrättning som erhållit koncession, i enlighet med de villkor och restriktioner som fogats till koncessionen,

1) upprätthålla och utveckla telenäten inom sitt koncessionsområde och som en del av hela landets telenätverk på det sätt som anges i 3 § 1 mom.,

2) tillhandahålla användarna anslutningar i sina telenät enligt de fastställda kraven på servicenivån och erbjuda användare och andra teleinrättningar tjänster som avses i denna lag,

3) för egen del se till att dess telenät sammankopplas med en annan teleinrättnings telenät så, att näten kan användas för trafik i det allmänna telenätet, samt

4) även annars delta i byggandet och upprätthållandet av allmänna telenät.

Trafikministeriet fastställer vid behov de krav som Europeiska gemenskapernas författningar ställer i fråga om servicenivån och som avses i 1 mom. 2 punkten.

10 a §

Teleinrättningarnas inbördes rättigheter och skyldigheter

Rätten enligt 10 § 1 mom. att av en teleinrättning få anslutningar, abonnentförbindelser och fasta förbindelser innehas även av

en annan teleinrättning som behöver en teleanslutning eller förbindelser för att kunna utöva allmän televerksamhet. Teleinrättningen är dock inte skyldig att till en annan teleinrättning för utövande av allmän televerksamhet hyra ut abonnentförbindelser eller fasta förbindelser, om

1) den teleinrättning som begär överlåtelse även själv har rätt att bygga och upprätthålla sådana teleförbindelser, eller om

2) teleförbindelserna behövs för ett nuvarande och ett skäligt framtida behov hos dem som är egna användare i förhållande till den teleinrättning som upprätthåller telenätet.

Utän hinder av vad som stadgas i 1 mom. är teleinrättningen, om byggandet av parallella kabelkanaler och radiomaster inte är ändamålsenligt på grund av miljövårds-skäl eller orsaker som sammanhänger med planläggning eller regionplanering, skyldig att till en annan teleinrättning hyra ut

1) en ledig del av sådana kabelkanaler som byggts för utövande av allmän televerksamhet, samt

2) lediga antennplatser på radiomaster som hör till det allmänna telenätverket.

Trafikministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

Om det finns flera än en teleinrättning som är överlåtelsskyldig med stöd av 1 mom. och överenskommelse inte kan nås om överlåtelser, bestämmer trafikministeriet vilken av teleinrättningarna som skall överlåta anslutningarna eller teleförbindelserna.

10 b §

Import, försäljning och saluförande av teleterminalutrustning

Teleterminalutrustning som är avsedd att anslutas till ett allmänt telenät får inte importeras i försäljningssyfte eller saluföras, säljas eller annars överlåtas förrän den har typgodkänts eller det annars så som föreskrivs i 21 § 3 mom. har säkerställts att den uppfyller de krav som ställs med stöd av 20 §.

Teleterminalutrustning som saluförs skall förses med en påskrift som anger om det är tillåtet eller förbjudet att ansluta utrustningen till ett allmänt telenät.

Teleförvaltningscentralen kan av särskilda skäl bestämma att en teleterminalutrustning inte behöver märkas så som anges i 2

mom. Teleförvaltningscentralen meddelar också annars närmare föreskrifter om märkningen.

Priset på teleterminalutrustning får inte vara beroende av om köparen av samma säljare även anskaffar prestationer som ingår i televerksamheten.

2 a kap.

Anslutning av telenät till det allmänna telenätverket

10 c §

Teleentreprenad

Ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet som en del av det eller till en anslutning till nätet skall uppfylla de tekniska krav som enligt 20 § ställs på telenätet.

Den person eller det företag (*teleentreprenör*) som ansvarar för byggnads- eller underhållsarbete på det i 1 mom. nämnda telenätet skall ha auktorisering. Teleförvaltningscentralen beslutar om villkoren för auktorisering och förfarandet. Ett telenät får anslutas till det allmänna telenätverket endast av en auktoriserad teleentreprenör eller en auktoriserad teleinrättning. Små byggnads- och underhållsarbeten kräver dock inte auktorisering i enlighet med vad Teleförvaltningscentralen bestämmer.

10 d §

Skyldigheter för ägaren till ett telenät

En ägare till ett telenät är skyldig att se till att nätet stämmer överens med de föreskrifter som avses i 10 c § 1 mom. samt att förvara och uppdatera nätplaner och andra handlingar så som bestäms enligt 20 §.

Teleinrättningen har rätt att koppla bort ett telenät från det allmänna telenätet och stänga anslutningar som har tilldelats med hjälp av det, om telenätet förorsakar fara eller störning för den allmänna televerksamheten eller om det trots uppmaning av telekontrollmyndigheten inte ombesörjs att nätet stämmer överens med tekniska föreskrifter som har meddelats enligt 20 §.

20 §

Tekniska föreskrifter

Trafikministeriet fastställer tekniska föreskrifter om de allmänna telenäten, teleterminalutrustning och annan teleutrustning samt föreskrifter om anslutning av sådana telenät som avses i 10 c § till det allmänna telenätverket.

22 §

Teleavgifter

Om en teleinrättning som erhållit koncession i sitt telenät som avses i 5 § 1 mom. även utövar sådan televerksamhet som inte förutsätter koncession, skall de avgifter som teleinrättningen uppbär hos andra teleinrättningar för prestationer som avses i 10 a § vara rättvisa och stå i skälig proportion till kostnaderna för prestationen.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller teleinrättningens avgifter även då teleinrättningen på grund av ägarskap eller på andra grunder har beslutanderätt i en annan teleinrättning till vilken den med stöd av 10 a § överlåter i nämnda paragraf avsedda prestationer.

Trafikministeriet fastställer vid behov föreskrifter om beräkningen av kostnaderna för televerksamheten, rättvisekravet i fråga om avgifterna och prislistans offentlighet i de fall som avses i 1 och 2 mom. Den avgift som bestäms enligt föreskrifterna skall utöver kostnaderna för prestationen också ge en skälig avkastning på det placerade kapitalet.

Trafikministeriet meddelar vid behov föreskrifter om de allmänna grunderna för teleavgifter och om beräkningen av kostnaderna samt om avgifternas offentlighet och specificeringen av dem, om

1) prissättningen hos en teleinrättning i dominerande ställning på marknaden eller den allmänna utvecklingen av teleavgifterna kan leda till att upprätthållandet och utvecklandet av det allmänna telenätverket på det sätt som avses i 3 § 1 mom. äventyras, eller om

2) Europeiska gemenskapernas lagstiftning om televerksamhet förutsätter dylika föreskrifter om någon teleavgift.

23 §

Rätt till upplysningar

En teleinrättning eller en sammanslutning av teleinrättningar är skyldig att på uppmaning av trafikministeriet till ministeriet lämna alla upplysningar och handlingar som behövs för övervakningen av iakttagandet av 22 § 1 och 2 mom.

Trafikministeriet kan förpliktiga en teleinrättning som erhållit koncession att anmäla sådana avtal som gäller förvärv av rörelse, köp av aktiemajoritet eller förvärv av beslutanderätt gällande en annan näringsidkares verksamhet och som är nödvändiga vid bedömningen av om teleinrättningen har beslutanderätt i en annan teleinrättning.

De upplysningar och handlingar som avses i 2 och 3 mom. skall lämnas till Teleförvaltningscentralen när den sköter uppgifter enligt denna lag.

26 §

Olovlig televerksamhet

Den som utövar televerksamhet

1) utan sådan koncession som krävs enligt denna lag eller utan att göra en sådan anmälan om televerksamhet som avses i denna lag eller i strid med ett förbud som meddelats med stöd av 7 § 3 mom.,

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *utövande av televerksamhet utan tillstånd* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

26 a §

Brott mot stadgandena om televerksamhet

Den som uppsåtligen

2) bryter mot stadgandena i 10 b § om import, försäljning och saluförande av terminalutrustning,

3) utför ett arbete som nämns i 10 c § 2 mom. utan auktorisering enligt lagrummet,

4) försummar de skyldigheter som i 10 d § stadgas för ägare av telenät eller

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *brott mot stadgandena om televerksamhet* dömas till böter.

30 §

Åtgärder med anledning av att viss televerksamhet upphör

Om en teleinrättnings koncession återkallas, om teleinrättningen annars upphör med sin verksamhet eller om dess utbud av tjänster annars upphör, skall trafikministeriet besluta om de åtgärder som skall vidtas för upprätthållande av televerksamheten och om vilken teleinrättning som är skyldig att i sitt telenät upplåta en anslutning till en sådana användare vars utbud av tjänster har upphört.

En teleinrättning får inte stänga en anslutning som den med stöd av 10 a § 1 mom. har upplåtit till en annan teleinrättning eller hindra användningen av en fast förbindelse på grund av dröjsmål med betalning eller avtalsbrott innan en anmälan om den planerade åtgärden har gjorts till trafikministeriet. Anmälan skall göras senast en vecka före åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Tillstånd enligt det 5 § 1 mom. som beviljats för televerksamhet i separata nät upphör att gälla när lagen träder i kraft.

En teleinrättning som har en giltig koncession och som vill förlänga koncessionen enligt denna lag eller fortsätta med verksamhet som förutsätter anmälan om televerksamhet, skall söka koncession enligt 5 § eller göra en i 7 § avsedd anmälan om televerksamhet inom den tid som anges i förordning. En teleinrättning som inom den föreskrivna tiden har sökt koncession eller lämnat in en anmälan om televerksamhet får fortsätta med televerksamhet på de villkor och enligt de begränsningar som anges i dess koncession till dess att koncessionen

har beviljats eller trafikministeriet har fått
anmälan om televerksamhet.

Helsingfors den 3 november 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Tuula Linnainmaa*

Lag

om ändring av telelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i telelagen av den 20 februari 1987 (183/87) 1 §, 2 § 2 och 5 punkten, 4 - 9 §§, 10 a - 10 c §§, av vilka 10 b § samtidigt överförs till 20 kap., 20 § 1 mom., 22 §, 26 § 1 punkten, 26 a § 1 mom. 2 - 4 punkten och 30 § 1 mom.,

av dessa lagrum 1, 8 och 22 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 3 augusti 1992 (676/92) 4, 9 och 10 a - 10 c §§, 20 § 1 mom., 26 § 1 punkten och 26 a § 1 mom. 2 - 4 punkten sådana de lyder i nämnda lag, 5 § sådan den lyder i lag av den 16 juli 1990 (661/90) och i nämnda lag av den 3 augusti 1992, 6 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 22 december 1993 (1380/93) samt 7 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 16 juli 1990 och den 3 augusti 1992, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 16 juli 1990, en ny 2 a -punkt, till 2 a kap. en ny 10 d §, till 23 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 3 augusti 1992, nya 2 - 4 mom. samt till 30 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Vid televerksamhet skall iakttas vad som stadgas i denna lag. Angående innehav och användning av radioanläggningar som är en del av ett telenät gäller dessutom vad som därom stadgas särskilt.

Denna lag gäller inte

1) televerksamhet som utövas för eget behov på ett enhetligt område som någon innehar,

2) användning av radioanläggningar för rundradiosändningar eller annan än allmän televerksamhet, om inte fast förbindelse har upprättats med hjälp därav,

3) försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets televerksamhet, ej heller

4) televerksamhet som är av liten betydelse med tanke på tillämpningen av lagen, enligt vad trafikministeriet beslutar särskilt.

Utan hinder av vad som stadgas i 3 mom. tillämpas 20 § på verksamhet som avses i momentets 1, 2 och 4 punkt. Lagens

Vid televerksamhet *skall iakttas* vad som stadgas i denna lag. Angående radioanläggningar som är en del av ett telenät gäller dessutom vad som därom stadgas särskilt.

Denna lag gäller inte

1) televerksamhet som utövas för eget behov,

2) användning av radioanläggningar för rundradiosändningar eller annan än allmän televerksamhet,

3) återförsäljning av teletjänster som skaffats hos en teleinrättning,

4) televerksamhet huvudsakligen för förmedling av annan telekommunikation än samtal, i den omfattning trafikministeriet beslutar särskilt, ej heller

5) televerksamhet som är av liten betydelse med tanke på tillämpningen av lagen, enligt vad trafikministeriet beslutar särskilt.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. skall 20 § tillämpas på sådan verksamhet som avses i nämnda moment. Vad

20 § tillämpas också på anslutningar mellan nät för televerksamhet som avses i 3 punkten och det allmänna telenätet samt i det fall att televerksamhet som avses i 3 punkten förorsakar störning i det allmänna telenätet.

som stadgas i 20 § tillämpas också på anslutningar mellan nät för *försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets televerksamhet som avses i 2 mom. 1 punkten* och allmänna telenätet samt i fall där den televerksamhet som avses i nämnda punkt förorsakar störningar i det allmänna telenätet.

Angående ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet och blir en del av detta eller som ansluts till en anslutning i det allmänna telenätet gäller dessutom vad som stadgas i 10 c och 10 d §§.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *telenät* sammanfattningen av transmissionsledningar samt annan teleutrustning och andra teleanläggningar för förmedling av samtal och andra meddelanden med elektromagnetiska vågor,

2) *telenät* helheten av transmissionsledningar samt annan teleutrustning och andra teleanläggningar för förmedling av samtal och andra meddelanden *via nätanslutningspunkter, radiovågor, optiskt eller med övriga elektromagnetiska metoder,*

2 a) *allmänt telenät* en helhet som används för telekommunikation som gör det möjligt att förmedla meddelanden mellan nätanslutningspunkter via kabel, med optiska medel eller på annat sätt med elektromagnetiska vågor och där allmän televerksamhet utövas,

5) *teleterminalutrustning* sådan utrustning eller del av utrustning som kopplas till anslutning i telenät och möjliggör telekommunikation, samt med

5) *teleterminalutrustning* utrustning som för sändning, bearbetning eller emottagande av information är avsedd att med kabel, per radio, optiskt eller på annat elektromagnetiskt sätt antingen anslutas direkt till en anslutningspunkt i det allmänna telenätet eller fungera i anslutning till det allmänna telenätet direkt eller indirekt kopplad till en anslutningspunkt i det allmänna telenätet, samt

4 §

Allmän televerksamhet

Allmän televerksamhet utövas av sådana finska samfund och sådana i handelsregistret i Finland antecknade filialrörelser till utländ-

Rätt att utöva televerksamhet

Allmän televerksamhet får utövas av sådana finska sammanslutningar och sådana i handelsregistret i Finland antecknade filial-

ska näringsidkare som statsrådet har beviljat koncession för ändamålet.

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom., får dataöverföring utövas av de personer, samfund, anstalter och sitiftelser som avses i 5 § 2 mom.

rörelser till utländska näringsidkare som beviljats i 5 § avsedd koncession för ändamålet eller som har gjort i 7 § stadgad anmälan därom.

För byggande och upprätthållande av lokala telenät som är avsedda enbart för sändning och distribution av program behövs inte någon koncession eller anmälan enligt denna lag.

5 §

Televerksamhet i separata nät och dataöverföringsverksamhet

Trafikministeriet kan bevilja en finsk medborgare, anstalt eller stiftelse eller ett finskt samfund tillstånd att utöva annan televerksamhet än allmän televerksamhet i separata nät. Då tillstånd beviljas skall televerksamhetens effekter på utövandet av allmän televerksamhet beaktas. Tillstånd beviljas på bestämd tid, högst 15 år.

Uppkopplad allmän dataöverföring samt datapverföring i separata nät får utövas av personer, samfund, ämbetsverk, anstalter och stiftelser samt av sådana i handelsregistret i Finland antecknade filialrörelser till utländska näringsidkare som har gjort anmälan om det hos trafikministeriet.

Trafikministeriet kan förbjuda verksamhet som nämns i 2 mom., om det är uppenbart att en utövare av allmän dataöverföring inte förmår bedriva regelbunden dataöverföringsverksamhet eller om en utövare av dataöverföring inte iakttar telelagen och med stöd av den utfärdade stadganden oeg förskrifter.

På en utövare av allmän dataöverföringsverksamhet som har gjort en anmälan enligt 2 mom. tillämpas vad som stadgas och bestäms om teleinrättningar.

Koncession

Koncession behövs för byggande av ett allmänt telenät, om telenätet är avsett i huvudsak för förmedling av samtal eller om förbindelser upprättas i allmän televerksamhet med hjälp av radioanläggningar.

Koncession skall beviljas, om det är uppenbart att

1) sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser för att sörja för teleinrättningens förpliktelser,

2) sökanden iaktar de stadganden och bestämmelser som gäller televerksamhet, och att

3) det finns radiofrekvenser för utövande av den televerksamhet ansökan gäller.

Koncessionen beviljas av statsrådet.

6 §

Undantag från beroendet av koncession

Koncession behövs inte för byggande och upprätthållande av lokala nät som är avsedda enbart för sändning och distribution av program.

Koncessionsvillkor

Koncessionen beviljas tills vidare eller för minst 10 år.

I koncessionen skall anges teleinrättningens koncessionsområde och till den kan

Gällande lydelse

fogas villkor eller restriktioner som gäller utövandet av televerksamheten.

Villkor och restriktioner som ingår i koncessionen kan ändras med koncessionshavarens samtycke eller om det med hänsyn till de målsättningar som nämns i 3 § 1 mom. finns särskilda skäl därtill.

7 §

Koncessionsvillkor

En teleinrättning beviljas koncession som nämns i 4 § tills vidare.

I koncessionen skall anges teleinrättningens koncessionsområde samt de restriktioner som har ställts upp för televerksamheten.

Bestämmelser och villkor som ingår i koncessionen kan ändras med koncessionshavarens samtycke och även annars, om detta är särskilt motiverat med hänsyn till de målsättningar som nämns i 3 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

fogas villkor eller restriktioner som gäller utövandet av televerksamheten.

Villkor och restriktioner som ingår i koncessionen kan ändras med koncessionshavarens samtycke eller om det med hänsyn till de målsättningar som nämns i 3 § 1 mom. finns särskilda skäl därtill.

Anmälan om televerksamhet

Koncession behövs inte för utövande av televerksamhet, om

1) *televerksamheten utövas i ett annat telenät än ett sådant som avses i 5 § 1 mom.,*

2) *den som utövar televerksamhet förmedlar telekommunikation i ett telenät som avses i 5 § 1 mom., eller*

3) *televerksamheten utövas endast för en begränsad användargrups behov enligt vad trafikministeriet bestämmer.*

Den som utövar televerksamhet enligt 1 mom. skall anmäla detta till trafikministeriet. I fråga om sådana utövare av allmän televerksamhet som gjort anmälan gäller i tillämpliga delar vad som stadgas och bestäms om teleinrättningar.

Trafikministeriet kan förbjuda utövande av televerksamhet som avses i 1 mom., om det är uppenbart att

1) *den utövare av televerksamhet som gjort anmälan inte med beaktande av den utövade verksamhetens kvalitet och omfattning uppfyller villkoren för beviljande av koncession enligt 5 § 2 mom., eller att*

2) *den som utövar televerksamhet bryter mot 22 § 1 mom.*

8 §

Teleinrättningarnas allmänna skyldigheter

Teleinrättningarna skall upprätthålla och utveckla televerksamheten inom sitt koncessionsområde samt som en del av hela landets telenätverk på det sätt som anges i 3 § 1 mom. En teleinrättning skall för egen del se till att användarna med beaktande av förhållandena har tillräckliga, säkra och trygga te-

Teleinrättningarnas skyldigheter

En teleinrättning skall

1) *utöva allmän televerksamhet,*

2) *med beaktande av de villkor och restriktioner som gäller verksamheten se till att användarna hänsyntill av förhållandena har tillräckliga, säkra och trygga telekommunikationsmöjligheter på skäligen och*

Gällande lydelse

lekommunikationsmöjligheter på skäliga och lika villkor.

En teleinrättning är skyldig att för egen del se till att dess telenät sammankopplas med en annan teleinrättnings telenät så, att näten kan användas för trafik i det allmänna telenätverket.

Trafikministeriet bestämmer de transmissionsförbindelser med vilka en teleinrättning får utöva televerksamhet och samtrafik med en annan teleinrättning.

Föreslagen lydelse

lika villkor,

3) *för egen del dra försorg om samtrafiken med andra teleinrättningar,*

4) säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden genom att delta i beredningsplanering inom televerksamheten och på förhand bereda den verksamhet som skall utövas under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder, samt

5) *tillhandahålla teletjänster som förutsätts i Europeiska gemenskapernas författningar, enligt vad trafikministeriet bestämmer.*

Om de uppgifter som följer av 1 mom. 4 punkten förutsätter åtgärder som klart avviker från sedvanlig televerksamhet och som medför väsentliga merkostnader, kan dessa kostnader ersättas av statens medel, om den som beställer åtgärden inte betalar kostnaderna.

Trafikministeriet meddelar närmare föreskrifter om samtrafiken mellan teleinrättningar och om de allmänna grunderna för de avgifter som uppbärs för denna. Bestämmelserna skall vara skäliga och rättvisa för de teleinrättningar som idkar samtrafik.

9 §

Teleinrättningarnas uppgifter

En teleinrättning skall inom sitt koncessionsområde med de transmissionsförbindelser som avses i 8 § 3 mom. och med de restriktioner som nämns i koncessionen

1) utöva televerksamhet och enligt de fastställda kraven på servicenivån tillhandahålla användarna anslutningar i sina telenät,

2) för en egen del dra försorg om samtrafiken med andra teleinrättningar samt även annars delta i byggandet och upprätthållandet av allmänna telenät, samt

3) säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden genom att delta i beredningsplanering inom televerksamheten, genom att på förhand bereda den verksamhet som skall utövas under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder.

Skyldigheter för teleinrättningar som erhållit koncession

Utöver vad som stadgas i 8 § skall en teleinrättning som erhållit koncession, i enlighet med de villkor och restriktioner som fogats till i koncessionen,

1) *upprätthålla och utveckla telenäten inom sitt koncessionsområde och som en del av hela landets telenätverk på det sätt som anges i 3 § 1 mom.,*

2) *tillhandahålla användarna anslutningar i sina telenät enligt de fastställda kraven på servicenivån och erbjuda användare och andra teleinrättningar tjänster som avses i denna lag,*

3) *för egen del se till att dess telenät sammankopplas med en annan teleinrättnings telenät så, att näten kan användas för trafik i det allmänna telenätet, samt*

4) *även annars delta i byggandet och upprätthållandet av allmänna telenät.*

Trafikministeriet fastställer vid behov de

Gällande lydelse

När de uppgifter som följer av 1 mom. 3 punkten förutsätter åtgärder som klart avviker från sedvanlig televerksamhet och som medför väsentliga merkostnader, kan dessa ersättas av statens medel, om beställaren av åtgärden inte betalar kostnaderna.

Föreslagen lydelse

krav som Europeiska gemenskapernas författningar ställer i fråga om servicenivån och som avses i 1 mom. 2 punkten.

10 a §

Import, försäljning och saluförande av teleterminalutrustning

Teleterminalutrustning som är avsedd att anslutas till ett allmänt telenät får inte importeras i försäljningssyfte eller saluföras, säljas eller annars överlåtas förrän den har typgodkänts eller det annars så som föreskrivs så som föreskrivs i 21 § 3 mom. har säkerställts att den uppfyller kraven enligt 20 §.

Teleterminalutrustning som saluförs skall förses med en påskrift som anger om det är tillåtet eller förbjudet att ansluta utrustningen till ett allmänt telenät.

Teleförvaltningscentralen kan av särskilda skäl bestämma att en teleterminalutrustning inte behöver märkas så som anges i 2 mom. Teleförvaltningscentralen meddelar också annars närmare föreskrifter om märkningen.

Teleinrättningarnas inbördes rättigheter och skyldigheter

Rätten enligt 10 § 1 mom. att av en teleinrättning få anslutningar, abonnentförbindelser och fasta förbindelser innehas även av en annan teleinrättning som behöver en teleanslutning eller förbindelser för att kunna utöva allmän televerksamhet. Teleinrättningen är dock inte skyldig att till en annan teleinrättning för utövande av allmän televerksamhet hyra ut abonnentförbindelser eller fasta förbindelser, om

1) den teleinrättning som begär överlåtelse även själv har rätt att bygga och upprätthålla sådana teleförbindelser, eller om

2) teleförbindelserna behövs för ett nuvarande och ett skäligt framtida behov hos dem som är egna användare i förhållande till den teleinrättning som upprätthåller telenätet.

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. är teleinrättningen, om byggandet av parallella kabelkanaler och radiomaster inte är ändamålsenligt på grund av miljövårdsskäl eller orsaker som sammanhänger med planläggning eller regionplanering, skyldig att till en annan teleinrättning hyra ut

1) en ledig del av sådana kabelkanaler som byggts för utövande av allmän televerksamhet, samt

2) lediga antennplatser på radiomaster som hör till det allmänna telenätverket.

Trafikministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

Om det finns flera än en teleinrättning som är överlåtelseskyldig med stöd av 1 mom. och överenskommelse inte kan nås om överlåtelsen, bestämmer trafikministeriet vilken av teleinrättningarna som skall överlåta anslutningarna eller teleförbindelserna.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 b §

*Teleentreprenad**Import, försäljning och saluförande av teleterminalutrustning*

Ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet som en del av det eller till en anslutning till nätet skall uppfylla de tekniska krav som enligt 20 § ställs på telenäten.

Den person eller det företag (*teleentreprenör*) som ansvarar för byggnads- eller underhållsarbete på det i 1 mom. nämnda telenätet skall ha auktorisering. Teleförvaltningscentralen beslutar om villkoren för auktorisering och förfarandet. Ett telenät får anslutas till det allmänna telenätverket endast av en auktoriserad teleentreprenör eller en auktoriserad teleinrättning.

Teleterminalutrustning som är avsedd att anslutas till ett allmänt telenät får inte importeras i försäljningssyfte eller saluföras, säljas eller annars överlåtas förrän den har typgodkänts eller det annars så som föreskrivs i 21 § 3 mom. har säkerställts att den uppfyller de krav som ställs med stöd av 20 §.

Teleterminalutrustning som saluförs skall förses med en påskrift som anger om det är tillåtet eller förbjudet att ansluta utrustningen till ett allmänt telenät.

Teleförvaltningscentralen kan av särskilda skäl bestämma att en teleterminalutrustning inte behöver märkas så som anges i 2 mom. Teleförvaltningscentralen meddelar också annars närmare föreskrifter om märkningen.

Priset på teleterminalutrustning får inte vara beroende av om köparen av samma säljare även anskaffar prestationer som ingår i televerksamheten.

2 a kap.**Anslutning av telenät till det allmänna telenätverket**

10 c §

*Skyldigheter för ägaren till ett telenät**Teleentreprenad*

En ägare till ett telenät är skyldig att se till att nätet stämmer överens med de föreskrifterna som avses i 10 b § 1 mom. samt att förvara och uppdatera nätplaner och andra handlingar så som bestäms enligt 20 §.

Teleinrättningen har rätt att koppla bort ett telenät från det allmänna telenätet och stänga anslutningar som har tilldelats med hjälp av det, om telenätet förorsakar fara eller störning för den allmänna televerksamheten eller om det trots uppmaning av telekontrollmyndigheten inte ombesörjs att nätet stämmer överens med tekniska föreskrifter som utfärdats enligt 20 §.

Ett telenät som ansluts till det allmänna telenätet som en del av det eller till en anslutning till nätet skall uppfylla de tekniska krav som enligt 20 § ställs på telenätet.

Den person eller det företag (*teleentreprenör*) som ansvarar för byggnads- eller underhållsarbete på det i 1 mom. nämnda telenätet skall ha auktorisering. Teleförvaltningscentralen beslutar om villkoren för auktorisering och förfarandet. Ett telenät får anslutas till det allmänna telenätverket endast av en auktoriserad teleentreprenör eller en auktoriserad teleinrättning. *Små byggnads- och underhållsarbeten kräver dock inte*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

auktorisering i enlighet med vad Teleförvaltningscentralen bestämmer.

10 d §

Skyldigheter för ägaren till ett telenät

En ägare till ett telenät är skyldig att se till att nätet stämmer överens med de föreskrifter som avses i 10 c § 1 mom. samt att förvara och uppdatera nätplaner och andra handlingar så som bestäms enligt 20 §.

Teleinrättningen har rätt att koppla bort ett telenät från det allmänna telenätet och stänga anslutningar som har tilldelats med hjälp av det, om telenätet förorsakar fara eller störning för den allmänna televerksamheten eller om det trots uppmaning av telekontrollmyndigheten inte ombesörjs att nätet stämmer överens med tekniska föreskrifter som har meddelats enligt 20 §.

20 §

Tekniska föreskrifter

Trafikministeriet fastställer tekniska föreskrifter om de allmänna telenäten, teleterminalutrustning och annan teleutrustning samt föreskrifter om anslutning av sådana telenät som avses i 10 b § till det allmänna telenätverket.

Trafikministeriet fastställer tekniska föreskrifter om de allmänna telenäten, teleterminalutrustning och annan teleutrustning samt föreskrifter om anslutning av sådana telenät som avses i 10 c § till det allmänna telenätverket.

22 §

Teleavgifter

De avgifter som teleinrättningarna bär upp hos av användarna och teleinrättningarnas inbördes avgifter skall vara rättvisa och stå i skälig proportion till kostnaderna för en prestation.

Trafikministeriet fastställer föreskrifter om de allmänna grunderna för teleavgifterna samt om avgifternas offentlighet och specificering av dem.

Om en teleinrättning som erhållit koncession i sitt telenät som avses i 5 § 1 mom. även utövar sådan televerksamhet som inte förutsätter koncession, skall de avgifter som teleinrättningen uppbär hos andra teleinrättningar för prestationer som avses i 10 a § vara rättvisa och stå i skälig proportion till kostnaderna för prestationen.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller teleinrättningens avgifter även då teleinrättning-

Gällande lydelse

Om de teleavgifter som post- och televerket uppbär stadgas särskilt.

Föreslagen lydelse

en på grund av ägarskap eller på andra grunder har beslutanderätt i en annan teleinrättning till vilken den med stöd av 10 a § överlåter i nämnda paragraf avsedda prestationer.

Trafikministeriet fastställer vid behov föreskrifter om beräkningen av kostnaderna för televerksamheten, rättvisekravet i fråga om avgifterna och prislistans offentlighet i de fall som avses i 1 och 2 mom. Den avgift som bestäms enligt föreskrifterna skall utöver kostnaderna för prestationen också ge en skälig avkastning på det placerade kapitalet.

Trafikministeriet meddelar vid behov föreskrifter om de allmänna grunderna för teleavgifter och om beräkningen av kostnaderna samt om avgifternas offentlighet och specificeringen av dem, om

1) prissättningen hos en teleinrättning i dominerande ställning på marknaden eller den allmänna utvecklingen av teleavgifterna kan leda till att upprätthållandet och utvecklandet av det allmänna telenätverket på det sätt som avses i 3 § 1 mom. äventyras, eller om

2) Europeiska gemenskapernas lagstiftning om televerksamhet förutsätter dylika föreskrifter om någon teleavgift.

23 §

Rätt till upplysningar

En teleinrättning eller en sammanslutning av teleinrättningar är skyldig att på uppmaning av trafikministeriet till ministeriet lämna alla upplysningar och handlingar som behövs för övervakningen av iakttagandet av 22 § 1 och 2 mom.

Trafikministeriet kan förpliktiga en teleinrättning som erhållit koncession att anmäla sådana avtal som gäller förvärv av rörelse, köp av aktiemajoritet eller förvärv av beslutanderätt gällande en annan näringsidkares verksamhet och som är nödvändiga vid bedömningen av om teleinrättningen har beslutanderätt i en annan teleinrättning.

De upplysningar och handlingar som avses i 2 och 3 mom. skall lämnas till Teleförvaltningscentralen när den sköter uppgif-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ter enligt denna lag.

26 §

Olovlig televerksamhet

Den som utövar televerksamhet

1) utan sådan koncession som krävs enligt denna lag,

1) utan sådan koncession som krävs enligt denna lag eller *utan att göra en sådan anmälan om televerksamhet som avses i denna lag eller i strid med ett förbud som meddelats med stöd av 7 § 3 mom.,*

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *utövande av televerksamhet utan tillstånd* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

26 a §

Brott mot stadgandena om televerksamhet

Den som uppsåtligen

2) bryter mot stadganden i 10 a § om import, försäljning och saluförande av terminalutrustning,

3) utför ett arbete som nämns i 10 b § 2 mom. utan auktorisering enligt lagrummet,

4) försummar de skyldigheter som i 10 c § stadgas för ägare av telenät eller

2) bryter mot stadgandena i *10 b §* om import, försäljning och saluförande av terminalutrustning,

3) utför ett arbete som nämns i *10 c § 2* mom. utan auktorisering enligt lagrummet,

4) försummar de skyldigheter som i *10 d §* stadgas för ägare av telenät eller

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *brott mot stadgandena om televerksamhet* dömas till böter.

30 §

Åtgärder med anledning av att viss televerksamhet upphör

Om en teleinrättnings koncession återkallas eller om teleinrättningen annars upphör med sin verksamhet, skall statsrådet besluta om de åtgärder som skall vidtas för upprätthållande av televerksamheten.

Nås inte överenskommelse om att telenät

Om en teleinrättnings koncession återkallas, om teleinrättningen annars upphör med sin verksamhet *eller om dess utbud av tjänster annars upphör*, skall trafikministeriet besluta om de åtgärder som skall vidtas för upprätthållande av televerksamheten *och om*

Gällande lydelse

och utrustning som behövs för skötseln av televerksamheten skall överföras till en annan teleinrättning, kan statsrådet besluta om överföring mot ersättning. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen skall iakttas vad som stadgas om inlösningens ersättning i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter på området är utlagda. Teleinrättningen skall utan avgift lämna upplysningar om var telekablarna finns.

Föreslagen lydelse

vilken teleinrättning som är skyldig att i sitt telenät upplåta en anslutning till en sådana användare vars utbud av tjänster har upphört.

En teleinrättning får inte stänga en anslutning som den med stöd av 10 a § 1 mom. har upplåtit till en annan teleinrättning eller hindra användningen av en fast förbindelse på grund av dröjsmål med betalning eller avtalsbrott innan en anmälan om den planerade åtgärden har gjorts till trafikministeriet. Anmälan skall göras senast en vecka före åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Tillstånd enligt det 5 § 1 mom. som beviljats för televerksamhet i separata nät upphör att gälla när lagen träder i kraft.

En teleinrättning som har en giltig koncession och som vill förlänga koncessionen enligt denna lag eller fortsätta med verksamhet som förutsätter anmälan om televerksamhet, skall söka koncession enligt 5 § eller göra en i 7 § avsedd anmälan om televerksamhet inom den tid som anges i förordning. En teleinrättning som inom den föreskrivna tiden har sökt koncession eller lämnat in en anmälan om televerksamhet får fortsätta med televerksamhet på de villkor och enligt de begränsningar som anges i dess koncession till dess att koncessionen har beviljats eller trafikministeriet har fått anmälan om televerksamhet.
